

Landsbyggsnytt

Landsbyggsnämnden
Örebro kommun

#4
2022

Inte bara vinterbadare i Ramsjön

Landsbyggsnämnden tackar för sig
– hur blir det nu?

Nattvandring runt om i kommunen

Cathrine, Ingvar och Öystein
– engagerade landsbyggsbor

En bra ort att leva i nära till Örebro

Garphyttan blev mitt nya hem 2019 efter en flytt från Säffle i Värmland. Garphyttan är en ort med ett bruk, en affär och en folkets park. Föga förvånande med tanke på arbetarrörelsens starka fäste. En vid första anblick ganska lugn ort är egentligen inte så lugn som man kan tro. Varje dag förvånas man av förändringarna på de nya husen på Dragarvägen och Vajervägen, som är döpta efter bruket i Garphyttan. Inte så sällan dyker det upp nya evenemang i den lokala Facebookgruppen. Liv och rörelse kanske är att ta i men lugnt, det är det inte.

En oroväckande utveckling kan antydast. Tyvärr är det en tråkig trend med många vittnesmål om skadegörelse på skolgården och närliggande bostäder. Lokala krafter i Garphyttan försöker skapa en förändring, tillsammans med olika instanser såsom kommun och polis. Det vore trist om den lilla orten blev en orolig plats, dit ingen vill flytta.

Garphyttans närhet till Örebro är avgörande för att man vill flytta hit, det är jag övertygad om. Visst finns det arbetsplatser i Garphyttan, men möjligheterna att pendla med buss in till Örebro är stora – i alla fall på vardagarna. Detta möjliggör pendling och alla som har sitt arbete inne i Örebro kan, om de vill, välja bussen framför bilen de 16 kilometrarna. Det är dessutom en trevlig plats att bo på. Så

fort man stöter på någon hälsar man och människorna som bor här är alltid trevliga. Även om det finns en något urvattnad bruksmentalitet så är människorna man stöter på snälla. I den lokala Facebookgruppen är det inte sällan det kommer upp klagomål, ibland rättfärdigade, ibland inte. Det kan skapa en liten bitterhet i grupperna när det klagas för mycket.

Under och efter pandemin ökade efterfrågan på bostäder utanför städerna. I Garphyttan lika så. Det sker en demografisk förändring och nya vindar kan vara bra för ett samhälle. Företag i området kan få nya och större kundkretsar och landsbygden kan leva. Landsbygdsnytt kommer behöva ligga i om man ska lyckas med att bevaka alla växande orter i kommunen.

Att bo i Garphyttan kan ibland vara motigt. Bussförbindelserna funkar på vardagarna, men är på helgerna rent utsagt kassa, vilket gör att den upplevda närheten med Örebro då försämras. Det är en bra ort att leva i, om man gillar att ha mycket för sig men samtidigt kunna få lugn och ro och avkoppling. ■

Milian Snekerbakken
Garphyttan

Foto: Privat

Tack för alla förbaskat roliga år!

När jag bläddrar i detta nummer är det extra roligt att se rösterna från våra ledamöter i nämnden. Vilken bra stämning alla tycker att det har varit under åren, med högt i tak och att de har trivts. Det tar jag som avgående ordförande med mig, även om vi naturligtvis är många som är delaktiga i det berömmet – så är det ett bra kvitto.

Under året har vi i Landsbygdsnytt fått möta olika eldsjälar och det säger så mycket om landsbygden, att här får man ingenting gratis. Man får kliva fram och ta tag i saker. Vilket väderstreck tidningen än har besökt har det tydligt visat sig.

Även om jag nu kliver av politiken kommer jag att fortsätta verka för landsbygden, förtroendeuppdrag eller ej. Det gör jag ju redan 24/7 och jag kan vara med och

påverka mycket även om det inte blir jag som slår klubban i bordet. Jag vill fortsätta sätta främst orten jag bor på, på kartan. Och fortsätta hålla bygden vid liv. Det kommer nog särskilt ske genom idrotten.

Det har varit förbaskat roliga år med Landsbygdsnämnden och vi har åstadkommit en hel del. Det är bara att sträcka på sig och tacka alla. Vi ska komma ihåg vilka vi är och vilka vi är till för och att det finns väldigt många goa och unika människor på Örebros landsbygd.

Tack! ■

Per-Åke Sörman,
ordförande
Landsbygdsnämnden

Foto: Andreas Lundgren

Landsbygdsnytt #4 2022

Ansvarig utgivare: Lena Norström (förelärdledig), Irina Hallor (vikarie), 019-21 20 42

Distribution: PostNord, 0771-33 33 10

Nästa nummer kommer i mars 2023.

Har du synpunkter eller tips? Kontakta oss: landsbygdsnytt@orebro.se

Produktion: Clearberry AB – info@clearberry.se

Text och foto: Maria Eremo

Text, foto och form: Anders Jakobson

Landsbygdsnytt är en informationstidning som ges ut av Landsbygdsnämnden i Örebro kommun. Syftet är att vara en kanal för information från kommunen som berör landsbygderna i Örebro kommun. Tidningen är också ett sätt att informera om Landsbygdsnämndens och landsbygdsenhetens strategiska arbete med landsbygdsfrågor, upplysa om tillgängliga bidrag för landsbygdsutveckling och berätta positiva och inspirerande historier från vår landsbygd. Det är inte möjligt att annonsera i tidningen och vi skriver heller inte artiklar i syfte att göra reklam eller favorisera till exempel företag. Tidigare utgåvor av Landsbygdsnytt finns att läsa i pdf-format på orebro.se/landsbygdsutveckling

Självklart för Cathrine att engagera sig

I år har vi mött flera av **landsbygdens eldsjäl**, samtliga nominerade av Landsbygdsnyttts läsare, och sist ut är Cathrine Töndel från Ölmbrotorp.

– Jag kan inte riktigt förstå även om det naturligtvis är jättekul att bli uppskattad. Det är väl trevligt, säger Cathrine.

Vi kan på en gång reda ut att det inte alls var självklart för Cathrine att tacka ja till denna intervju. Det var heller inte en självklarhet för henne att slå sig på bröstet och säga att hon kan förstå att människor ser henne som en eldsjäl.

– Hade inte jag gjort allt jag gör, så kanske någon annan hade det, säger hon.

Men är det verkligen så? Om vi börjar punkta upp vad Cathrine har gjort, och fortfarande gör, under alla sina år i Ölmbrotorp blir listan väldigt lång. Vi lyfter därför några av de insatser som det har blivit med tiden:

- Tränare Axbergs IF
- Ordförande Axbergs IF
- Kassör Axbergs IF och Axberg Folkets hus.
- Ansvarig för uthyrning av klubbstuga och folkets hus.
- Säljer Bingolotter för Axbergs IF.
- Fixar med midsommarfirande.
- Fixar tipspromenad varje söndag i Ölmbrotorp.
- Administrerar bygdens Facebook-grupp.
- Ordnat glögg och pepparkakor varje julafton när Tomten kommit på besök i skogen.

– Visst gör jag mycket, det blir ju tydligt nu. Jag är väl en sådan person som tar tag i saker. Inte allt så klart, men mycket. Jag känner däremot inte att jag gör något speciellt. Jag har väl inte tyckt att det har varit så jobbigt, någon ska ju göra det och då kan det väl lika gärna vara jag då.

Cathrine är uppenbarligen inte en person som är van att höja sig själv, då är det tur att andra i hennes närhet

ser vad hon gör och vill lyfta fram det i ljuset. Så här lät motiveringen vi fick till oss:

”Jag tycker att ni ska berätta om Cathrine Töndel och intervjuva henne. Hon är med och hjälper till som kassör i Axbergs IF trots att hon inte har några barn som är aktiva i föreningen. Hon är även med och hjälper till med uthyrning av folkets hus i byn och ordnar med tipspromenader, säljer Bingolotter åt föreningen med mera. Hon är även administratör för vår Facebookgrupp Anslagstavlan Ölmbrotorp.”

– Just uthyrningen har jag faktiskt precis lämnat i från mig, på båda ställena, säger Cathrine och skrattar lite lätt.

– Men innan dess blev det många år, över tio på ena stället. Nu var det dags för någon annan att engagera sig, fortsätter hon.

Till slut börjar Cathrine förstå att hon nog är en eldsjäl trots allt när vi

frågar henne vad en eldsjäl är i hennes ögon.

– En eldsjäl är någon som engagerar sig och vill en förenings bästa.

Alltså precis som Cathrine själv.

– Jo, men jag kan nog förstå att människor uppskattar det jag gör, det har de sagt ibland. Men det är svårt att ta till sig. För mig som har bott här sedan jag var fem år har det varit självklart att engagera sig, även när barnen slutade spela fotboll. Om någon frågar kan man väl hjälpa till? Jag vet däremot inte hur länge jag kommer att fortsätta, vi får se helt enkelt.

Vem är en eldsjäl enligt dig?

– Bengt-Arne Heimer. Där har du en riktig eldsjäl. Han har alltid hållit på och ordnat mycket runt fotbollsplanen och han gör det fortfarande. Jag vet inte vad man gör när sådana personer försvinner. Visst finns det fler som är engagerade, men det blir mer tungrott om det är få som engagerar sig. ■

Öysteins övernaturliga Östernärke

Något pågår i Asker. Fler och fler i trakten har sett ett stort rymdskepp sväva i himlen och strax inser de att de är inspärrade av en osynlig barriär. Ingen kan komma in eller ut. En zon har skapats.

Det där är i grova drag handlingen i "Asker Zon", en sci-fi-film, skriven, regisserad, producerad och filmad i Asker av folk i trakten. Framför allt av Öystein Thorsen som är mannen bakom filmen. Vi återkommer strax till "Asker Zon", vägen dit är nämligen riktigt spännande.

Öystein bor i Malgräva utanför Asker. Här har han bott sedan 2010 efter att ha köpt huset på exekutiv auktion.

– Det var en kompis som hittade huset. Han håller koll på Blocket och andra ställen och tipsade mig. Jag hade bott i Odensbacken tidigare men hade efter en separation flyttat till en etta i Örebro. Det var inte hållbart då min dotter bodde kvar i Odensbacken. Asker kändes som ett bra alternativ. Huset låg ute för 150 000 kronor och jag tänkte att det kanske gick att få till ett skambud, och det gjorde det.

Det han visste om huset i Asker var att det var på 172 kvadrat, hade två våningar och var i behov av viss renovering, vilket han inte var rädd för.

– Men det var i lite sämre skick än jag hade trott. Krossade fönster, upprivna golv och skrot och skräp överallt. Men det var bara att börja i ett hörn och ta det systematiskt. En del sparade jag, annat hamnade i brasan direkt.

Efter ett tag började det komma post till huset adresserat till en Jesse Fuxing. Öystein funderade på vem det kunde vara. När han berättade om all post för Jerry Eriksson, utvecklingsledare film på Region Örebro län, uppmanade

han Öystein att göra en film. Och så blev det. Öystein gjorde dokumentären "Jakten på Jesse Fuxing: Om att träffa människor" som både handlade om den mystiska mannen som fick post och om att trotsa sociala begränsningar. Filmen släpptes på dvd 2013 och finns i dag att se på SF Anytime.

– Jag såg om den nyligen och tycker att den håller. Det är ingen polerad juvel.

Numera kommer bara post till Öystein och möjligen hans fru Sølvi Bronse Goldmann. Huset har stor betydelse för "Asker Zon". Det är här huvudpersonen Pelé bor, men det är också här Öystein jobbar med efterarbetet. Och det är en del jobb kvar.

– Jag hade nyligen en testvisning för en kollega för att få en känsla för helheten och vi kom fram till att filmen är lite ojämn just nu. Den är även lite lång, jag behöver korta ner och trimma lite. Men att se filmen på det här viset var en nollställning som har gett mig lite jävlar anamma för att jobba vidare.

Filmen spelades in under 16 dagar mellan juni och november förra året och sedan dess har Öystein jobbat

Foto: Njorlins

med efterarbetet. En tanke om att hinna skicka in den till årets filmfestival i Göteborg fanns, men det var för mycket kvar för att hinna med deadline.

Hur kom filmen till?

– Jag har haft lust att göra spelfilm och har utvecklat några idéer tidigare, men de har inte lett till något. Jag funderade på om det fanns en story som kunde filmas i närområdet. Jag ville inte göra ett vardagsdrama utan ha ett övernaturligt element och då gick tankarna mot sci-fi. Idén om den osynliga barriären är inte nyskapande, men billig att göra och den födde nya tankar. Vad händer i ett samhälle, speciellt i ett litet samhälle, om det blir avskärmat? Mycket av skrivprocessen gick till att tänka ut hur allt kunde ha fungerat i praktiken. Jag hade en orealistisk historia som jag ville angripa på ett realistiskt sätt.

Han utvecklar:

– Hur reagerar människor i en sådan situation? Får de panik eller vänjer de sig? Jag tycker att man kan se utifrån pandemin och kriget i Ukraina att människor hittar lugn i situationen, men samtidigt kommer folk att känna och tycka olika saker. Filmen följer Pelé, spelad av Albin Bjärvall, och han vet lika lite som tittaren. Det som han lär sig om situationen, lär sig också publiken.

När Öystein hade bestämt sig för att filma i Asker behövde han skildra hur andra delar av Asker reagerar på situationen. Alltså behövdes lokala statister och Öystein informerade om sina planer i lokala Facebookgrupper och ett par från Himmer utanför Kilsmo bjöd in honom för att presentera filmen för intresserade.

– Mannen i paret visade sig vara ljudtekniker och han kände en filmfotograf. Vi bildade ett litet lokalt team som var kärnan. Men produktionen var ganska annorlunda. Jag och min fru var förberedda inför varje inspelningsdag medan resten inte var det. Jag kunde inte begära för mycket av deras tid och det var en utmaning att lösa allt där och då på plats, men samtidigt passade det till berättelsen där de också får lösa sina problem utifrån de resurser de har och vad de har hemma. Vi jobbade likadant.

Öystein jobbar just nu med efterarbetet där han bland annat har ljud och färgkorrigering kvar att justera, något som är viktigt för helheten.

Askerborna slöt upp och gillade initiativet. De ställde upp med rekvisita, som statister och två av Öysteins närmaste grannar som aldrig stått framför en kamera tidigare fick roller med repliker. Likt filmens samhälle gick det verkliga Asker samman.

Nu har Öystein kommit till en punkt där han kommer att låta filmen ta den tid den behöver för att bli klar. Det är den första långa filmen han gör och en del av processen är att testa och lära sig.

– När filmen är klar tänker jag skicka den till några festivaler och hoppas få respons som kan leda vidare till någon form av distribution. Kanske blir det en indiefilm som lever på festivaler och enstaka biovisningar, eller så får den en normal distribution. Jag har ingen erfarenhet av det så det måste jag lära mig.

Men folket i Asker måste väl få se filmen?

– Ja, planen är att hålla en intern visning av den färdiga filmen på Bio Roxy i Örebro och bjuda in alla som var med. Det är 30-40 personer som varit med på ett eller annat sätt och hjälp till att göra "Asker Zon". ■

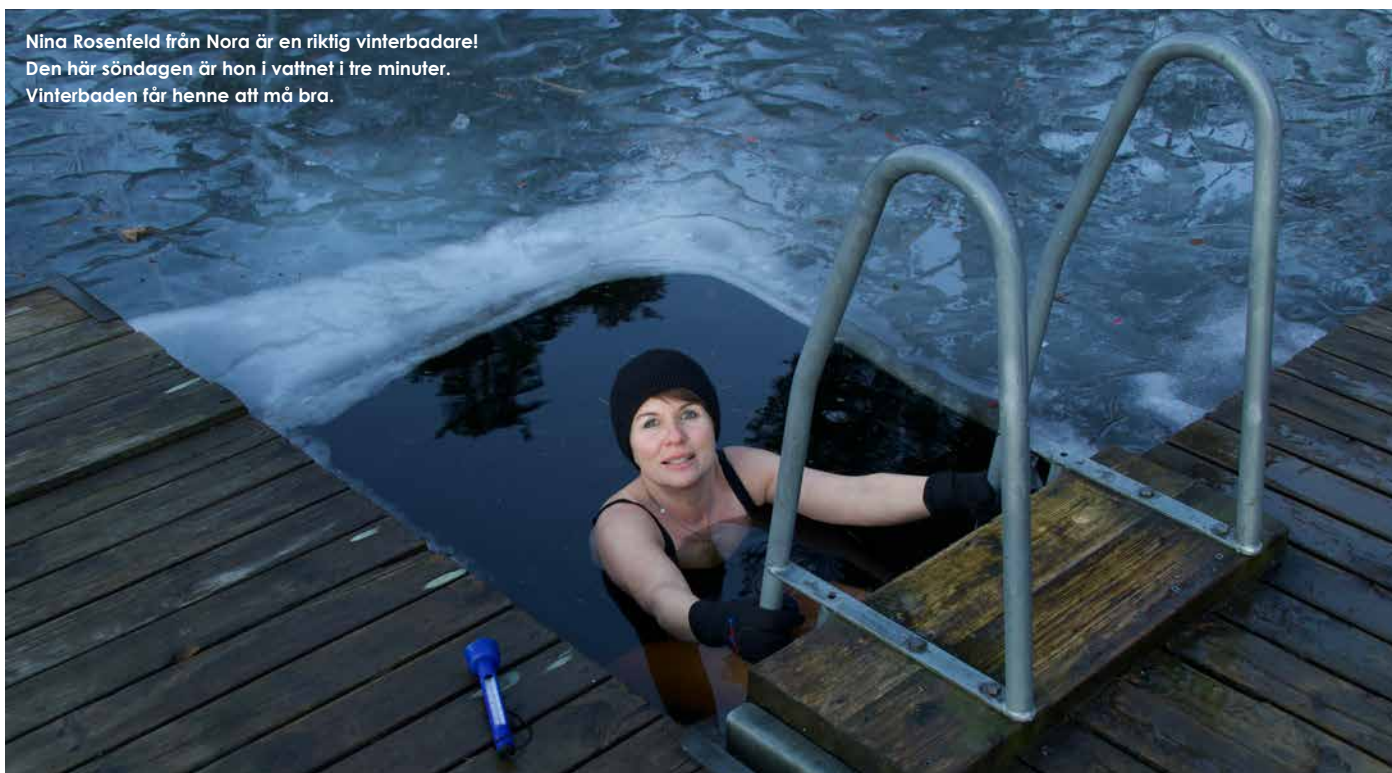
Statister från Asker slöt upp när Öystein filmade ett stormöte som utspelar sig i församlingshemmet.

Ramsjön – en pärla året om

I norra delen av vår kommun, cirka två mil från Örebro, hittar du skogssjön Ramsjön. En uppskattad plats för alla åldrar – året om. Ramsjön tillhör Örebro och Närke, men ligger endast cirka sex kilometer söder om Nora, vilket nog gör att många tror att platsen tillhör den lilla trästadskommunen i Västmanland. Så är det alltså inte.

Nina Rosenfeld från Nora är en riktig vinterbadare!
Den här söndagen är hon i vattnet i tre minuter.
Vinterbaden får henne att må bra.

Det är söndag i mitten av januari. Ingen snö, men is på sjön, plus fem grader i luften och ganska så blåsigt. Det hindrar inte dagens åtta vinterbadare. Fyra kvinnor och fyra män. Lotta Sörman har satt upp värmätalt och eldat i kaminen.

– Jag var här en timme innan och ordnade. Jag fick hjälp av Jan Åkerling.

Värmen har några av vinterbadarna bett Lotta om och efter badet bjuder hon på kokkaffe och kaka i tältet. Hon arrangerar detta varje söndag genom sitt företag Lottas naturevent Bergslagen. Planen är att fortsätta tills det är tio grader i vattnet. Den här dagen ligger den runt nollan.

I dag är det några nybörjare och några med mer vana. Paret Kjell och Eva Jansson från Örebro började

förra året och blev sålda.

– Det är en kul utmaning, säger Eva.

– Man blir helt glad efteråt, speedad, säger Kjell.

Deltagarna kommer denna söndag från Örebro, Nora, Pershyttan och Öskevik. I en isvak vid bryggorna vid badplatsen kan de gå ner i det kalla vattnet via en badstege. Mellan 45 sekunder och tre minuter är de i. Mössa och något på fötterna har de allesammans, nästan ett måste.

Nina Rosenfeld från Nora badar varje dag och är inne på 18:e dagen. Hon är i längst med sina tre minuter.

– Jag blir väldigt pigg! Lite kall om händer och fötter efteråt, men jag får

Lotta Sörman

tänka mig för att inte vara i för länge, då får jag svårt att sova.

Lotta Sörman menar att vinterbad handlar om att härda sig och omfamna kylan. Att vinterbad får dig att frysa mindre, bli piggare och friskare.

– Dessutom behöver du inte vara rädd för att plurra när du åker långfärdsskridskor eller paddlar. Vinterbad sänker blodtrycket och du utmanar dina rädslor. Kroppen lär sig hantera stress när den lärt sig hantera den stress kroppen utsätts för i det kalla vattnet, säger hon.

Kina Råberg från Öskevik är här för andra gången. Första gången hade hon svårt att andas, men räknar med att kunna vara i längre i dag.

– Det kändes jättebra i dag, jag fryser bara lite om fötterna. Nu ska det bli gott med kaffe. Kaffet är belöningen.

På vintern kan du åka skridskor på sjön och när det är tillräckligt med snö brukar även skidspår dras.

– Sjön brukar frysa till och vara trygg att åka på, tipsar Håkan Ceder, turistchef i Nora.

Reportaget fortsätter på nästa sida →

Från Örebro hade Eva Jansson åkt till Ramsjön för att kyla ner sig lite. Hon provade vinterbad första gången förra året och gillade det.

Vinter i all ära. Ramsjön är dock en plats du kan besöka året om, alla årstider har sin tjusning. Våren bjuder på fiske, vandring, cykla MTB och bara njuta av att naturen spricker av nytt liv.

Vilka slingor som finns för vandring och cykel hittar du på kommunens hemsida.

På sommaren är Ramsjön en given badsjö för både örebroare och Norabor.

– Ramsjön känns som en sjö du badade i som liten och har en väldigt trevlig natur, säger Håkan Ceder.

Den kommunala badplatsen ligger i norra delen av sjön och är en favorit hos många. Sjön har ett medeldjup på fyra meter och man brukar prata om att sjön är ganska kall att bada i då den fort blir djup. Förutom människor som gillar att bada, träningssimma, fiska och simma

är Ramsjön perfekt att upptäcka från vattenytan, kanske i en kajak eller kanot eller på en SUP-bräda. Södra delen av Ramsjön och ön Svalholmen omfattas av ekopark Kilsbergen som invigdes 2007.

Kanske att bästa tiden att njuta av skogen är hösten ändå. När blåbär, lingon och svamp finns att plocka i de fantastiska omgivningarna. Vandring och MTB fungerar så klart även denna årstid när lugnet har lagt sig igen i barrskogen som dominerar området kring sjön. Fiske i Ramsjön är tillåtet

Foto: Felicia Fitzberg

från september till juli.

Även säsongen 22/23 kommer Lotta Sörman fortsatt erbjuda vinterbad varje söndag vid Ramsjöns kommunala badplats. ■

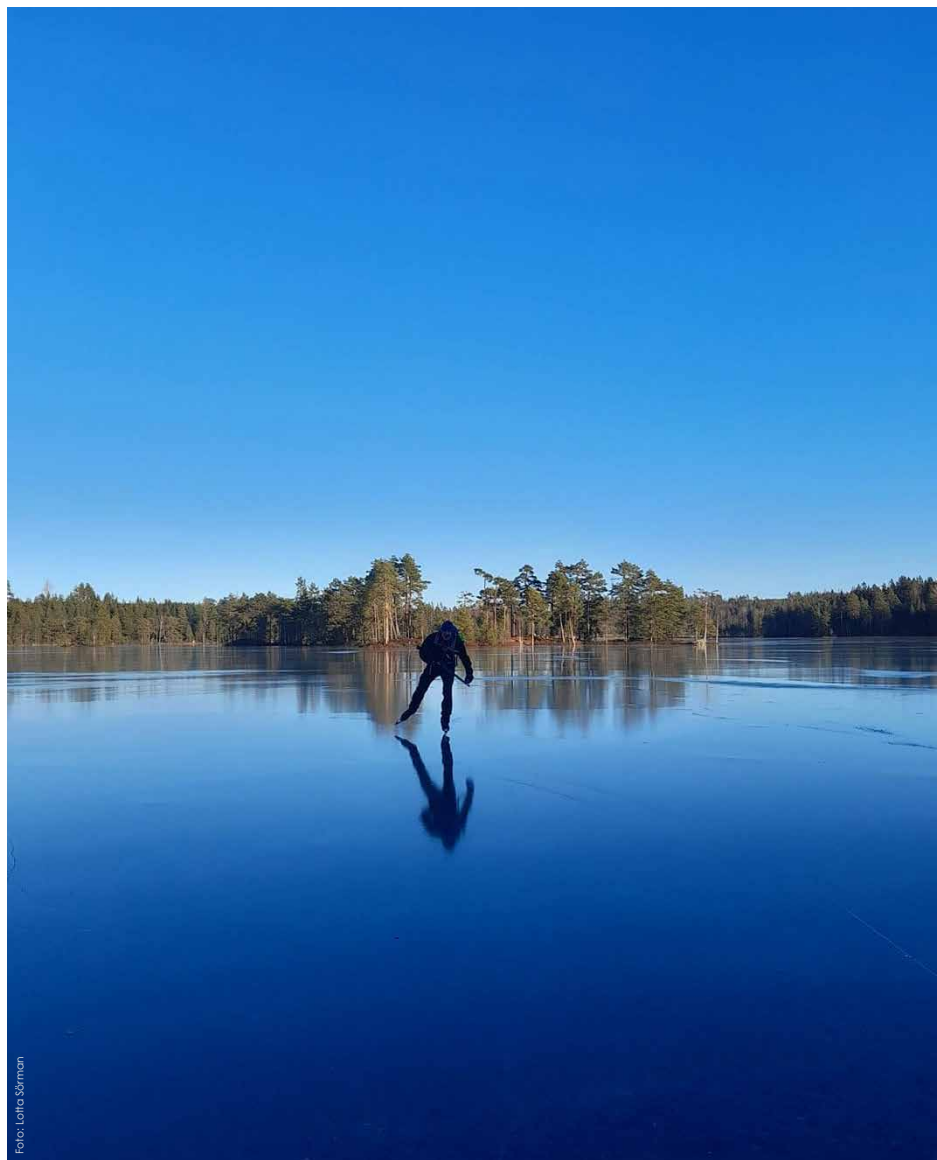

Foto: Lotta Sörman

Foto: Yvonne Jön

FAKTA RAMSJÖN

- 1,1 kvadratkilometer stor.
- 17 meter djup, medeldjup fyra meter.
- 184,6 meter över havet.
- Tillhör Örebro kommun, Kils socken.
- Fisk som bland annat abborre, brax, gädda, gös och mört finns i sjön.
- Den kommunala badplatsen ansvarar Örebro kommun för.
- Badbryggor, grillplats och toaletter finns.

Kärt barn har många namn – och uttal

Heter sjön Ramsjön eller Rammsjön och uttalas det som det stavas eller tvärtom? Lennart Dehlin, utredare vid Ortnamnsfunktionen, Lantmäteriet reder ut det hela.

Landsbygdsnytt genomförde en Gallup i Facebookgruppen Händer i Närkes Kil där hela 97 procent av de svarande menade att det heter och uttalas Ramsjön. Men Länsstyrelsen i Örebro län och Lantmäteriet skriver Rammsjön. Hur ska det vara egentligen?

– I fallet med Rammsjön och Lilla Rammsjön har vi sannolikt att göra med en variant av så kallad ”gammalstavning” som i detta fall innebar att lång konsonant inte dubbeltecknades. I själva verket var detta under tidigare språkskede det normala skrivsättet, och just ändringen av de nu båda aktuella namnen är inte unik. Om man i äldre tid däremot ville visa att vokalen framför m var lång, petade man in ett h efter a, men detta var inte fallet här då ju vokalen är kort och konsonanten lång, berättar Lennart.

Sjöns namn kommer från ordet ramm, ravn för ”korp”. Redan

1905 kommenterade språkforskaren Elof Hellquist namngruppen med dåvarande ram(m)- i förleden att de betecknar sjöar ”där korpar uppehålla sig”.

– Formen med dubbel-m är korrekt utifrån en mycket gammal fältuppteckning hos dåvarande Svenska ortnamnskommittén som gjordes redan 1908 och som anger uttalet av namnet med långt m.

Vid en namngranskning rekommenderades att den äldre namnformen Ramsjön skulle ändras till Rammsjön för att få överensstämmelse med uttalet av bebyggelsens namn Ramshyttan, och för att frångå den äldre gammalstavningen.

– Sjöarnas namn ändrades i samband med publiceringen 1958 av den moderna ekonomiska kartan över området. De nuvarande

namnformerna Rammsjön och Lilla Rammsjön, som kan ses som korrekta i förhållande till uttalet av namnet Ramshyttan, har funnits på de allmänna kartorna i snart 65 år. Namnen har därmed uppnått den hävd som efterfrågas i kulturmiljölagens hänsynsparagraf 1 kap 4 § om att iaktta god ortnamnsred vid kommunal och statlig verksamhet. En annan lydelse i lagen pekar på att ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer talar för annat. Sedan 2013 finns även ett tillägg till lagen: ”Namn som godkänts av Lantmäteriet ska i statlig och kommunal verksamhet användas i sin godkända form” (Lag 2013:548).

Trots det heter sjön Ramsjön i alla kommunala sammanhang. Men slutsatsen blir att namnet ska uttalas som om det stavas med två m, vilket det också gör i vissa sammanhang. Men det blir nog svårt att få majoriteten att ändra sig. ■

Entusiaster som bryr sig

Du känner igen dem på långt håll. De blågula jackorna signalerar förhoppningsvis trygghet och omtänksamhet. Nattvandrarerna i Garphyttan är ett givet inslag på orten.

Riksföreningen, med huvudsäte i Tidaholm, bildades 1989. Sedan 2009 har de funnits i Garphyttan.

– Det var rörigt ibland med ungdomarna i byn vid den tiden, därför bildade vi Nattvandrarerna Garphyttan/Tysslinge, berättar Evy Tungfeldt, som varit med sedan start.

Det har även Eddie Bergström och tillsammans är de välkända i området när de vecka ut och vecka in gnetar på i sitt vandrande.

– Vi är ett järgång på fem, men jobbar på att få in fler. Vi har tack vare Öbo en lokal vi utgår i från och gemensam Messengergrupp där föräldrar som hakar på ibland också är med. Ibland byts några ut och några tillkommer, säger Evy.

Första året var de 15 aktiva, men under åren som gått har de nu landat på fem.

– Det är svårt att få folk att engagera

sig ideellt. Vi som nattvandrar blir entusiaster, säger Eddie.

Platserna de rör sig på förändras med åren, men skolgården i Garphyttan har alltid varit en central mötesplats för unga. Skillnaden i dag, jämfört med tio år sedan, är dock att allt yngre personer vistas ute sent om kvällarna.

– Vi ser ett spann på 10-25 år. Man undrar verkligen vad tioåringar gör ute ensamma på kvällarna. I somras var de till och med sjuåringar ute efter klockan 22 på kvällen. Vi känner enormt stor oro över åldersspannet, säger Eddie bekymrat.

Nattvandrarerna gör det här för att de gillar ungdomar och för att de vill finnas där för dem. Både Eddie och Evy har lång erfarenhet av att jobba med ungdomar på olika vis.

– Vi är volontärer och vi gör det här för att vi vill. Det tror jag att vi vinner på när vi möter ungdomarna. Vi är inte där för att vi får betalt, utan för att vi bryr oss, säger Evy.

– Vi vill göra skillnad. Ungdomarna ska kunna hänga ute, men ändå ha det tryggt, fortsätter hon.

Själva har de inte egna ungdomar längre, men de kan ändå inte låta bli att engagera sig.

– Vi har det i oss. Vi har engagerat oss länge, redan innan vi fick barn, säger Eddie.

Klimatet har förändrats under de år som nattvandrarerna har funnits i Garphyttan. Drogerna är fler och det kryper ner i åldrarna. Allt är mer lättillgängligt och de som säljer ger sig inte.

– Det vi kan göra om vi träffar en ungdom som vi ser är påverkad är att berätta om vår oro och att vi kommer prata med fältgruppen. Vi slussar helt enkelt vidare och så pratar vi med föräldrarna om ungdomarna själva vill det, säger Evy.

Att samtala och erbjuda skjuts hem är de bra på. Och visst får de ta del av

mycket, om hur tufft en del har det hemma och att det är värre där än att hänga ute.

– Vi har skjutsat ångestdrabbade till akutpsykiatri. Det är tydligt att vi behövs och att föräldrar i dag behöver hjälp och support, säger Eddie.

– Men framför allt behövs vi för ungdomarna. Det har alltid varit tufft att vara tonåring, men i dag är det så mycket annat som också påverkar. Till exempel sociala medier och vilka kläder du ska ha. Det behövs andra trygga vuxna som ser dem, säger Evy.

Samarbetet med Örebro kommuns fältgrupp fungerar väldigt bra. Och de för löpande dialog om vad som händer.

– De är här ute ganska ofta, minst en gång i veckan, säger Evy.

I grund och botten handlar det om att se ungdomarna, mötas över gränserna och ta vara på gemensamma intressen.

– Jag har vid flertalet tillfällen hittat Eddie under någons motorhuv, säger Evy och skrattar.

Den bilburna ungdomen är en stor grupp och det betyder att nattvandrarerna har varit tvungna att bredda sitt

Det är ett jättegång som regelbundet nattvandrar i Garphyttan. Att synas bland de unga är viktigt och gör skillnad.

Foto: John Tellestedt

område. En tur till Västhaga, Vintrosa, Latorp och till och med Fjugesta är inget konstigt. Nattvandrarerna är där ungdomarna är. Utmaningarna är däremot helt klart de låga åldrarna och drogerna.

– Men så ibland kommer de där små kornen och du får tillbaka från ungdomarna. Kanske ett sms med ett ”tack” eller ett förtroende. Många tycker att vi är att lita på och lyfter

just det, att vi har hjälpt dem, säger Evy.

– Ungdomarna berättar mycket. Alla använder ju inte droger, men det är åldersspannet vi blir oroliga för. Det händer för mycket för att vara en sådan liten ort, men det där går i vågor. Det är viktigt att förtydliga att vi aldrig jagar ungdomarna, men att vi finns överallt, säger Eddie med glimten i ögat. ■

Möt fältgruppen i Örebro kommun

Foto: Örebro kommun

Fältgruppen i Örebro kommun består av 13 fältassistenter/kuratorer och arbetar med ungdomar i hela kommunen.

– Vi finns där ungdomar finns, säger Petra Höglin, gruppledare.

Petra är kurator och var med och bildade fältgruppen i januari 2008, efter initiativ från dåvarande politiker Rasmus Persson (C).

– Han brann för förebyggande arbete och då var vi åtta kuratorer/socionomer som anställdes. Vi jobbar ungefär likadant nu som då och fältarna är sällan lediga, oavsett högtider och röda dagar, säger Petra.

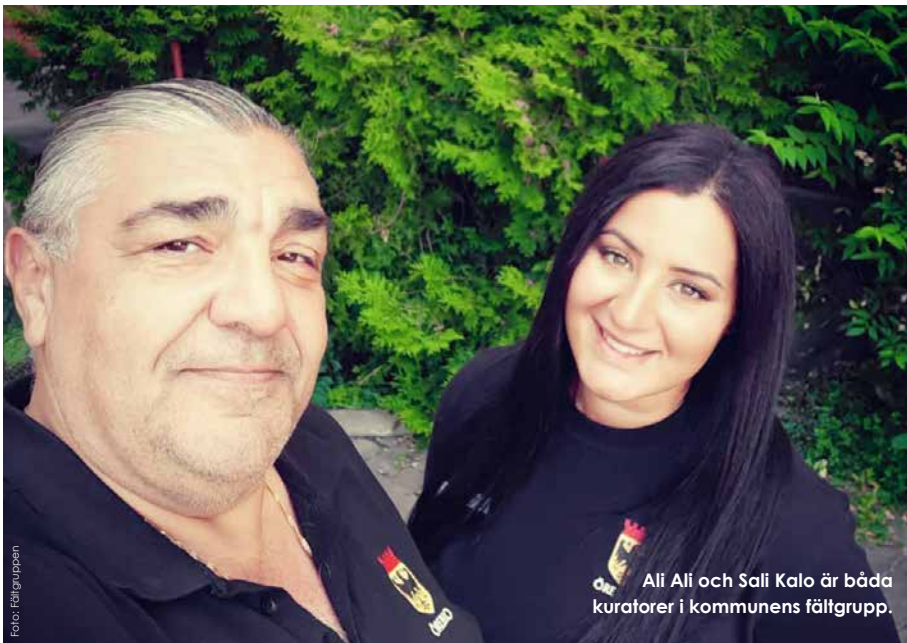
Fältgruppen är en del av socialtjänsten, de har sekretess men en anmälningsskyldighet vid oro och de för inga

journaler. Målet är att finnas tillgängliga för ungdomar där ungdomarna finns och inte andra viktiga vuxna.

– Vi vistas i miljöer där ungdomar befinner sig under dagar, kvällar och helger. Vi erbjuder råd och stöd till de ungdomar som vill och behöver.

Fältgruppen arbetar mestadels utifrån rådande

Reportaget fortsätter på nästa sida →

Ali Ali och Sali Kalo är båda kuratorer i kommunens fältgrupp.

läge. Beroende på hur oroligt det är på vissa platser så är det också det som styr.

– I Garphyttan har varit flera gånger i veckan utifrån rådande situation. Odenskolan besöker vi minst en gång i veckan där vi samtalar med elever och gör uppsök. Vi styrs av där vi vet att det händer saker.

Varje år har fältgruppen haft möte med Landsbygdsnämnden för att diskutera aktuella frågor och när det kommer till just landsbygden är de oerhört tacksamma för nattvandringarna i Garphyttan.

– Det är otroligt värdefullt, likaså väktarna i Odensbacken. Vi får uppdateringar och extra ögon, det hjälper oss jättemycket i hur vi fördelar våra resurser. Vi har även kontakt med fältarna i Kumla när det kommer till de bilburna ungdomarna, säger Petra.

Skillnaden i dag jämfört med 2008, enligt Petra, är ett allvarigare drog-läge.

– Det är ett hårdare klimat med mer droger och kriminalitet. Tjejerna är tuffare och 2008 var det inga slagsmål mellan tjejer direkt, nu har vi perioder där det är mycket sådant.

I de allra flesta fall är ungdomarna trevliga när fältgruppen är ute.

– Alla vill ju inte säga vad de heter, det kan vara ett pusslande och detektivarbete när vi vill ringa hem. Vårt jobb handlar om relations-

Petra Höglin
Foto: Privat

skapande, därför är det mycket förebyggande för att kunna säga stopp när det händer något eller att ungdomar själva ringer oss. Det är utbildade kuratorer som är ute och jobbar på ungdomarnas arena i syfte att tidigt upptäcka och kunna lotsa vidare och hjälpa till.

En första ingång. Vi behövs, vi tror på det förebyggande arbetet. ■

Till dig som är förälder:

Föräldrar är viktiga. Fältgruppen kontaktar föräldrar om det finns oro för en ungdom. Detta görs för att tidigt uppmärksamma och engagera föräldrar. Det ges även stöd till dig som förälder.

Vänd dig till Fältgruppen om:

- Du är orolig för din tonåring.
- Din tonåring är ute och rör sig i fel kretsar.
- Du har frågor kring droger och kriminalitet.

Det här är Fältgruppen:

- 13 anställda, tio kvinnor, tre män.
- Varje individ jobbar var fjärde helg, fredag och lördag till klockan 02.
- 1,5 tjänst är riktad mot Riksgymnasiet för döva och hörselskadade
- Fältarna arbetar måndag, onsdag och torsdag till klockan 22.
- Fältarna arbetar de allra flesta högtider och röda dagar.

Föreningen Tegelhuset har börjat nattvandring

Tegelhuset i Odensbacken spelar en viktig roll på orten. Förutom att huset fullkomligen sjuder av liv tog volontärerna, med ordförande Anita Touronen i spetsen, eget initiativ till nattvandring i området.

Upprinnelsen till initiativet har vi kunnat ta del av i både Nerikes Allehanda och via Facebook. När det uppdagades att en familj i Odensbacken under flera års tid trakasserats av ungdomar fick Anita nog.

– När jag fick läsa om den trakasserade familjen i bygden kände jag att vi måste stötta och hjälpa till i samhället. Jag är lärare på Odenskolan och vi har fantastiskt fina ungdomar. Det här kom som en chock. Jag hade aldrig kunnat drömma om att det var så illa, säger Anita.

Hon kallade till sig styrelsen för Tegelhuset och sedan dess har nattvandringen varit i gång.

– Dessutom kontaktade nattvandringarna från Garphyttan oss och hakade på en kväll. Det blev vi väldigt glada för. Nu är planen att vi ska gå en utbildning i nattvandring.

Det är på fredagskvällarna som ett gäng frivilliga från Tegelhuset har nattvandrat tillsammans med föräldrar och Anita vittnar om att det definitivt har blivit lugnare.

– Vi hoppas på fler deltagare, ju fler vi är ju mer sällan måste man gå ut. Min son är 45 år, jag skulle inte behöva göra detta egentligen. Men jag känner empati med de föräldrar som inte kan delta, då kan jag ställa upp. Nu kämpar vi på med det här och hoppas på utbildning.

När Anita Tourounen, ordförande Tegelhuset, förstod hur pass allvarligt läget var i Odensbacken drog hon i gång nattvandring.

Anita berättar att ungdomarna blir glada när de vuxna kommer. Det är glada tillrop som: ”kul att se er” och de allra flesta tycker om att prata, skratta och skoja.

– Det känns jätteroligt att man ser att de uppskattar det. Ungdomarna själva säger också att det är lugnare. Som förälder har du ju ett ansvar, att prata med dina barn. Till exempel att se så att A-traktorerna är lagliga. Jag tror inte att det finns en enda förälder som vill att det ska vara som det har varit, men man måste prata med ungdomarna. Vi brukar gå fram och prata med dem som till exempel kör flera varv i rondellen och fråga om de tycker att det är okej att hålla på så.

Att civilsamhället på detta vis sluter upp när det pågår tråkigheter på orten kan ses som ett tydligt tecken på att invånarna på landsbygden, den här gången i Östernärke, bryr sig om sina medmänniskor och vill att landsbygden och dess invånare ska må bra. För just Tegelhuset handlar det om att människor ska få en meningsfull fritid hos dem.

– Vi har en del föreningar som är knutna till oss, både barnverksamhet och äldre. Vi har mycket samarbete med Stadskyrkan i Östernärke och vi försöker även samarbeta med Oden-

gården, den kommunala verksamheten. Just nu planerar vi till exempel att ha ett LAN tillsammans, berättar Anita.

Aktiviteter hos Tegelhuset ska inte behöva kosta besökaren stora summor, vilket gör att verksamheten är beroende av ekonomiska bidrag, men också av givmilda invånare som kan bidra på annat vis.

– När de ukrainska familjerna kom hade vi öppet för dem mellan 11-17. Då fick vi medborgarna i Östernärke att skänka väldigt mycket grejer. Kläder, medicin, filtar och massa annat.

Vi lade ner ett enormt arbete och fick stöd från kyrkan, Röda Korset med flera. Vi fick allt vi behövde, folk var så generösa att vi kunde hjälpa alla.

Tegelhuset försöker även ha aktiviteter riktade till kvinnor. Renodlade tjejkvällar där de bjuder in entreprenörer från Östernärke.

– Då har vi alltid mat och fika och ofta något tema som till exempel linedance eller musikunderhållning. Dessa kvällar är väldigt populära. Vi måste ha event för att få ihop ekonomin till alla aktiviteter. Vi får bidrag från Kultur- och fritidsnämnden vilket vi är evigt tacksamma för, vi skulle inte klara oss annars. Vi har även fått bidrag från Landsbygdsnämnden till olika projekt vi har drivit. Nu önskar vi att komma i gång med kurser i till exempel hantverk.

Anita fortsätter:

– Den största aktiviteten vi har är barndisco en gång i månaden, då kommer det 75-100 barn från hela Östernärke varje gång. Discon har vi kört i flera år och det är väldigt roligt. De lär känna varandra redan innan högstadiet.

Det behövs dock fler volontärer till Tegelhuset. I dag är man cirka 20 frivilliga, men ju fler volontärer desto fler roliga aktiviteter kan bli av. ■

Ett litet möte kan leda till något större

Organiserad kommunikation mellan Örebro kommun och dess vägföreningar har sedan några år tillbaka försvunnit helt. Landsbygdsnytt parade därför ihop en ordförande och två tjänstemän för att reda ut varför det har blivit så.

Lars Åhlenius och Jimmy Mattsson från Örebro kommun träffade Dylltabruks vägförenings ordförande Ingvar Persson i samtal som även bjöd på skraff och glada miner.

I förra numret av Landsbygdsnytt redde vi ut vem som bär ansvaret för allmänna och enskilda vägar runt om i Örebro kommun. I samband med det pratade vi med Ingvar Persson, ordförande i Dylltabruks vägförening som är väghållare i Ölmbrotorp. Ingvar har varit ordförande i 15 år och upplever att det i dagsläget är en tydlig brist på information och kommunikation från kommunen, vilket inte alltid har varit fallet.

– Förr hade vi möten med alla vägföreningar och representanter från kommunen, men den kontakten försvann för ungefär fyra år sedan. När jag ringde till kommunen och frågade vem som var ansvarig för vägföreningarna blev jag kopplad till en person som hade fått ansvaret men som inte visste något om det. Så det blev inget.

I ett mötesrum hos Tekniska förvaltningen får Ingvar träffa Lars Åhlenius, tillförordnad enhetschef och Jimmy Mattsson, enhetschef bygg och drift med ansvar för vinterväghållning. Framför allt Jimmy minns de möten Ingvar pratar om.

– Några stormöten har vi inte i dag, men jag och Randi Andreassen, planerare och utredare, har träffat flera vägföreningar under året, men det har skett på deras begäran, säger han.

– Jag är tillförordnad chef fram till sista juni 2023 och det har varit ett visst vakuum medan man sökt efter en ny chef, kommenterar Lars bristen på information till vägföreningarna.

Ingvar fortsätter:

– Jag vill inte klaga men jag vill ha mer konkret information. Till exempel får vi frågor från boende om grönområden där kommunens servicecenter hänvisat till oss. Är det vår uppgift att fatta beslut? Vilka befogenheter har vi?

– Det är jätteviktiga frågor om vad man får göra och vad man inte får göra. Det är samma som vi brottas med där vi är väghållare. Det är olika i olika kommuner hur man jobbar med vägföreningar, men i det här fallet ligger ansvaret hos vägföreningarna när det gäller vägarna och vägområdet. Vad exakt som innefattas står i förrättningen som är ett juridiskt dokument som talar om vilka vägar och grönområden som vägföreningen sköter, säger Lars.

Om man som vägförening är osäker på vad som står i förrättningen eller inte har en kopia av dokumentet går det att begära ut från Lantmäteriet. Där kan man också få ut register på medlemmarna i sin vägförening och hur andelsfördelningen ser ut. Det kan vara bra att veta för framtiden.

– Jag får signaler från min chef som får signaler från sin chef om att vi kommer att behöva se över vad kan göra och inte göra under 2023. Vi behöver föra en dialog om vem som gör vad och på vilket sätt när budgeten stramas åt. Det kan betyda att ansvaret går tillbaka till vägföreningarna. Men det är en lång process om det ska jobbas igenom politiskt, så det blir ingen skillnad under de närmaste två åren, säger Lars.

– Det kan alltså leda till avgifter för vägföreningens medlemmar? Spontant känner jag att det kan vara bra att

förbereda de boende om att det kan bli avgifter i framtiden. Det är tyvärr många som inte vet om att de ingår i en vägförening och att avgifterna i dag betalas av kommunen, säger Ingvar.

– Det är en bra idé, konstaterar Lars.

Efter nyår kommer den nya nämnden Teknik och service i gång där väghållning ingår och inför det har ett arbete redan inletts, menar Lars.

– Vi gör en sorts kompetensinventering hos oss själva i dag då vi vill kunna utbilda den nya nämnden. Men vi vill också dela med oss av det vi har lärt oss och det skulle kunna ske i ett stormöte.

En annan punkt på Ingvars lista gäller snöröjningen. Det ansvaret låg tidigare på vägföreningen som tog in priser från olika entreprenörer, men numera är det kommunen som har tagit över och är den som anlitar entreprenörer. Här saknar Ingvar möjligheten att inför säsongen diskutera med entreprenörerna om var de ska göra av snömassorna. Han har flera exempel på när snön lagts på direkt olämpliga ställen.

– För att underlätta för entreprenörerna och oss skulle det vara bra om de kunde komma ut så att vi kan gemensamt gå igenom området. Det skulle leda till betydligt mindre klagomål från de boende och förenkla för alla. Jag tycker att det borde stå med i kommunens upphandling. Jimmy och Lars förstår och håller med.

Efter mötet var Ingvar Persson nöjd.
– Jag att hoppas vi kan fortsätta dialogen till våren.

– Förr i tiden fanns det inget annat sätt att få informationsöverföringen än att träffas på det viset, så jag förstår helt och hållet din önskan, säger Lars.

Vad kan kommunen göra för Ingvar konkret just nu?

– Till att börja med kan vi göra ett tydligare avtal med vägföreningen, en överenskommelse där vi punktar ner ansvarområden. Det har vi gjort med en annan vägförening, säger Jimmy.

Ingvar gillar det.

– Det är alltid bra att veta vad som gäller.

Lars avslutar genom att vända sig direkt mot Ingvar:

– Jag brukar inte lova saker, men om du inte hört något om ett möte under första kvartalet nästa år får du höra av dig. ■

Nu blir det bekvämare busshållplatser på landsbygden

I Landsbygdsnytt utgivningsområde är det två busshållplatser som berörs av Trafikverkets projekt med att göra landsbygdens busshållplatser mer tillgängliga. Dessa är Vintrosa väg 562 och Trådvägen Garphyttan, läge A och B (väg 735). Ett av regeringens mål är att samhället ska bli mer tillgängligt för alla medborgare och en del i det är alltså att se över landsbygdens busshållplatser.

För att tillmötesgå detta har Trafikverket och Transportstyrelsen tagit fram fem krav för att en busshållplats ska klassas som tillgänglig:

- Bussen ska ha ett säkert ställe att stanna på.
- Det ska finnas en förhöjd kantsten så att det är lätt att gå av och på bussen.
- Det ska finnas skyddsstråk för synnedsatta.
- Rörelsenedsatta ska ha tillgång till hållplatsen och det ska gå att använda barnvagn.
- Beroende på antalet passagerare och regionala överenskommelser ska det finnas väderskydd.

Kravet för att hållplatsen ska uppdateras är att det finns minst 20 påstigande resenärer per dag. ■

Fem spännande år

Informationsbladen som blev en tidning.

Det var 2018, när Landsbygdsnämnden gick in på sitt fjärde verksamhetsår, som tidningen Landsbygdsnytt startades. Innan dess hade fyra olika informationsblad producerats och delats ut i Tysslinge, Axberg-Kil, Östernärke och Glanshammar. Bladen hade några gemensamma inslag och en del unikt för respektive område. Ett av Landsbygdsnämndens mål var att kunna samla all information till en tidning som nådde hela kommunens landsbygd.

Tidningens redaktion har bestått av landsbygdsenheten, ledamöter från Landsbygdsnämnden och kommunikationsbyrån Clearberry som producerat tidningen.

På detta uppslag ser ni samtliga ”fronter” på Landsbygdsnytt från starten till nu. En visuell resa genom Örebro kommuns landsbygd som startar och slutar i norr: Från barnen i Ervalla skola till vinterbadarna i Ramsjön.

2020 hade Landsbygdsnytt för första gången ett tema genom de fyra numren. Det var Landsbygdens författare som i det första numret representerades av barnboksförfattarna

och förläggarna Petra Jacobsson och Daniel Jacobsson i Vintrosa. Året därpå hade varje nummer ett enskilt tema (näringsliv, unga, äldre, bo och byggande) samt att vi träffade skogs- och lantbrukare och yrkesfiskare. Under 2022 var temat landsbygdens eldsjälur som samtliga valdes ut efter nomineringar från läsarna.

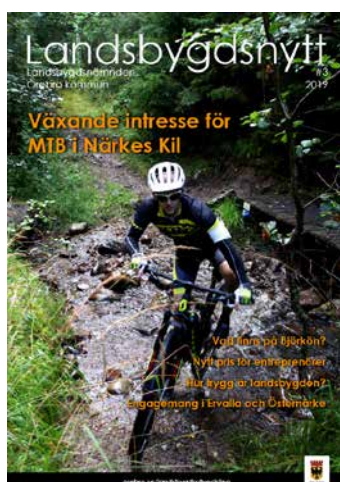
Landsbygdsnytt kommer att fortsätta under 2023 men sannolikt i ett annat utförande.

Tidigare utgåvor finns att läsa digitalt – sök på ”landsbygdsnytt” på orebro.se eller besök clearberry.se. ■

2018

2019

med Landsbygdsnytt

2020

2021

2022

Nu är det dags för Landsbygdsnämnden att säga hej då!

Det är dags att utvärdera åtta år med Landsbygdsnämnden och de som gör det allra bäst är presidiet. Ordförande Per-Åke Sörman (C), vice ordförande Anna Hedström (S) och andra vice ordförande Carina Börjesson (M) har ordet.

Att träffa denna trio har under åren med Landsbygdsnytt varit lite som att möta tre kompisar. Trots att de representerar helt olika partifärger har de alla, tillsammans med övriga ledamöter i nämnden, haft ett gemensamt mål: att göra landsbygden ännu bättre!

– Det har varit en riktig resa. Visst fämlade vi lite i början, när vi skulle hitta syftet med nämnden. Men dåvarande ordförande Hannah Ljung (C) hade tydliga mål hur vi skulle hjälpa landsbygden, säger Carina som alltså varit med sedan start.

– Carina har rätt i att Hannah definitivt varit en del av nämndens utveckling. Jag skulle även vilja tillägga att vår styrka under alla år har varit att ordförande alltid har arbetat tillsammans med vice och andre vice ordförande. Dessutom har vi alltid inkluderat andra partier som inte suttit i presidium, säger Anna.

Visserligen var det många viljor, men

alla ville åt samma håll.

– Vi hade landsbygden som vårt gemensamma intresse, men för den sakens skull har vi inte suttit i knä på varandra. Det har varit god stämning och vi har kunnat skilja på sak och person, säga tack och hej efter ett möte och lämna det som vänner. Det har varit vårt signum, fortsätter Carina.

– Så har det sett ut under alla åtta år, fyller Anna i.

Även Anna har varit med från början och minns tillbaka till det första halvåret när riktlinjerna för både nämnden och Landsbygdsprogrammet skulle dras upp.

– Tidigare var man mer bunden till sina respektive bygder, men med Landsbygdsnämnden skulle vi se allt i ett större perspektiv och få hela kommunen med oss. Det var många ögon som öppnades, fortsätter hon.

När Per-Åke tog över ordförandeposten 2019 var mycket arbete redan

gjort.

– Då handlade det om att implementera Landsbygdsprogrammet och att träffa alla andra nämnder, säger han.

– Jag minns känslan när Landsbygdsprogrammet började få sin form, hur vi kände oss klara och ställde oss frågan om vi skulle sluta då. Men så började nötandet, formandet, alla samtal och att ta tag i olika frågor. Då insåg vi att det fanns massor på landsbygden att utveckla och att vi hade en jätteviktig uppgift. Det har vi förvaltats tillsammans med tjänstepersonerna, säger Anna.

De är rörande överens om att Landsbygdsnämndens ledamöter har fungerat som språkrör rätt in i nämnden. Från varje del av Örebro kommuns landsbygd har nämnden fått direktrapport.

– Det har i sin tur smittat av sig att förbättra hela landsbygden. Vi har uppfostrat övriga politiker väl, att tänka hela kommunen. I alla frågor,

säger Per-Åke.

Landsbygdsperspektivet används av allt fler politiker menar trion och allt fler blir positiva och ser också ett intresse för landsbygden.

– Landsbygdsnämnden har varit kunniga om just landsbygden. Vi har lärt oss mycket genom åren och vi har med vår kunskap kunnat sätta fokus på rätt saker i andra nämnder när det handlat om till exempel vatten och avlopp, parker och belysning. Alla frågor ska till Landsbygdsnämnden. Alltid. Med det sagt måste vi också hylla tjänstepersonerna genom åren, de har gjort ett fantastiskt jobb, säger Anna.

Det har varit ett större fokus på landsbygden under de senaste åtta åren och den grund som Landsbygdsnämnden lagt, med att synliggöra landsbygden, hoppas man nu fortsätter trots att nämnden tackar för sig vid årsskiftet.

– Vi har haft våra ramar och gjort mycket gott av det vi kunnat, säger Per-Åke.

– Nu får man hitta nya sätt att jobba och utveckla kommunen. Vi har utvecklats under alla år. Vi har haft tydligt inflytande både in till och ut från kommunen, säger Anna.

Frågan är om nämnden verkligen alltid varit så överens som det kan låta?

– Det är klart att det har funnits heta frågor. Budgeten är en sådan, säger Per-Åke.

Men de har lyssnat på varandra och alltid utgått från vad som är bäst för de boende på landsbygden.

– Det har inte varit någon prestige i varifrån förslag har kommit, säger Anna.

– Jag är jättestolt över att vi har lyssnat på de boende genom till exempel våra medborgardialoger och att partitillhörighet inte har varit i fokus, säger Carina.

– Vi har synliggjort landsbygden, säger Per-Åke.

– Vi har gått från att vara en ifrågasatt nämnd till att bli fint bemötta. Vi har lyft in Landsbygdsprogrammet och vi har hela tiden varit ödmjuka och frågat vad vi kan göra, fortsätter Anna.

Nu hoppas man att landsbygds-

Några bilder ur Landsbygdsnytt's arkiv. Den 11 april 2019 genomförde Landsbygdsnämnden en medborgardialog i Järle. Carina ses här samtala med Sten Bergman. Några månader senare fångades Anna i farten när nämnden besökte Björkö. Per-Åke som framhävt motionerande som något av livets goda i sina krönikor kunde ses som en av deltagarna i Vintrosaloppet i samband med Tysslingedagen 30 maj 2019.

frågorna fortsätter i rätt riktning genom den nya landsbygdsdelegationen, men visst finns det en oro.

– Det är väl lite upp till bevis. När det gäller bidragsansökningar får vi se om Kultur- och fritidsnämnden lyssnat på oss, säger Per-Åke som lämnar politiken helt vid nyår för att göra annat.

Anna kommer inte att finnas med i den nya delegationen, men lovar att fortsätta arbeta för landsbygden på annat håll.

– Jag har lärt mig så mycket under

de här åren att landsbygdsfrågorna fortsätter vara viktiga för mig. Jag hoppas att boende tar landsbygdsenheten till hjälp, de finns ju kvar, säger Anna.

Carina däremot hoppas på en plats i den nya delegationen.

– Jag har ansökt om att få vara med. Jag vill fortsätta strida för landsbygden och alla frågor som uppstår. Jag känner mig skyldig att fortsätta göra det. Att alltid påminna om att 25-30 procent av väljarna ju bor på just landsbygden, säger hon. ■

Röster från nämnden

Vissa av Landsbygdsnämndens ledamöter har varit med under alla åtta år, andra under kortare perioder. Landsbygdsnytt har samtalat med representanter från samtliga sju riksdagspartier om deras minnen från åren som gått.

Larz Lundberg, Liberalerna

När Larz Lundberg (L) satt i kommunfullmäktige lade han en enda motion: att ta bort de lokala nämnderna och skapa en Landsbygdsnämnd.

– Så blev det också, nämnden är min lilla baby. Det här har varit en väldigt rolig period i mitt politiska liv.

Larz beskriver starten med Landsbygdsnämnden 2015 som en trevlig tid när ledamöterna försökte ”gaffla in sig” i hur de skulle arbeta.

– De tre lokala områdesnämnderna som fanns jobbade olika och nu skulle vi sammanstråla i en gemensam. Det var en spännande tid och det blev jättebra. Vi hade väldigt högt i tak och bråkade om olika tankegångar. Lite som det ska vara i politiken. Många som kommit in i Landsbygdsnämnden senare säger att det är en av de roligare nämnderna de har varit med i.

Larz berättar att de flesta i nämnden bor på landet och kan sin landsbygd.

– Vi blev en dörr in för de som bor på landsbygden. Det var vi som drog i gång medborgardialoger och konceptet kring dem. När jag skrev motionen hade jag drömmen att det skulle bli så bra som det också blev, kanske att det till och med blev lite bättre då vi har varit väldigt eniga i nämnden.

Vad beror enigheten på tror du?

– Att vi kan vår landsbygd och ser vår behov. Vi bor mitt i och ser vad som händer och inte. Det har visat sig när vi bjudit in experter på exempelvis busstrafik, vi kan våra busskurer och hållplatser till skillnad från experterna. Vi slår dem på

Larz Lundberg
Foto: Per Johansson

fingrarna hela tiden.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Att vi tog fram ett landsbygdsprogram och fick kommunfullmäktige att anta det. Vi har väckt en förhoppning på lands-

bygden, att det är möjligt att få till förändringar. Vi har delat ut mycket pengar i stöd, senaste mandatperioden 3,5 miljon kronor per år.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Att hålla liv i Landsbygdsprogrammet och verka för att behålla enkelheten att söka bidrag. När det har funnits ett behov på landsbygden är det oss de har tagit kontakt med. Nu är folk bekymrade, vad händer nu? Vi har på ett smidigt vis kunna ge ekonomiska bidrag, stora som små. Har det varit ett bra ändamål har de fått sina pengar. Jag kommer i någon form att fortsätta jobba för landsbygden. Det har jag gjort sedan slutet på 1970-talet. Så länge jag orkar kommer jag att hålla på med landsbygdsfrågor, jag är västgöte och uppvuxen i Småland så jag är en envis jäkel.

Bästa minnet från åren med Landsbygdsnämnden?

– Det är den första perioden när vi kom fram till hur vi skulle jobba och att vi har varit så effektiva och fått så mycket gjort. ■

Maud Nimheim Ottosson, Moderaterna

Maud Nimheim Ottosson (M) bor i byn Led i Asker och har varit med i Landsbygdsnämnden

Maud Nimheim Ottosson
Foto: Privat

från början.

– Jag satt i Östernärkes områdesnämnd och när man lade ner områdesnämnderna fick jag förfrågan om jag ville sitta i Landsbygdsnämnden. Eftersom jag är politiker just för att lyfta landsbygdsfrågor och vill ha en levande landsbygd, tackade jag ja.

Till en början var det många frågor kring nämndens befogenheter och uppdrag.

– Det handlade mycket om att hitta rätt, hur vi skulle arbeta för att bäst nå målen. Vi gästades av olika personer som berättade om olika möjligheter och det gav oss baskunskap. Det var ju helt nytt för alla, men vi hittade vägar som jag fortfarande tycker är bra.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Landsbygdsprogrammet. Vi har spridit kunskap om vikten av att ha ett landsbygdsperspektiv till andra nämnder och styrelser. Sitter du i en nämnd i Örebro är det där frågorna cirkulerar och landsbygden glöms ofta bort. Medborgardialogerna har också varit viktiga. Då har vi visat upp oss och framför allt lyssnat på vad invånarna på landsbygden önskat.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Att alla ska ha möjlighet att leva och bo på landsbygden hela livet. Barnomsorg, äldre frågor, skola och näringsliv är viktiga på landsbygden. Jag känner inte en oro över att nämnden läggs ner, däremot en sorg. Vi har haft bra kommunikation med landsbygden, och jag är rädd att man tappar den. När vi nu äntligen blivit lite mer kända på landsbygden så känns det lite ”vad händer nu?”. Jag

hoppas och tror att det blir bra, men det tar ett tag att bygga upp något nytt, precis som det gjorde för oss.

Berätta om bästa minnet från åren med Landsbygdsnämnden?

– Det är när vi har delat

Delar av Landsbygdsnämnden fångade på bild i samband med nämnden i Eker. Med på bilden är också Mikael Ekman och Irina Hallor från landsbygdsenheten.

ut Landsbygdspriset till företag som vill etablera sig och driva företag på landet. Det har gjort mig varm. Särskilt det priset som delas ut till ungdomarna som är nyfikna, som vågar och hittar vägar. Det har känts högtidligt vid utdelning av priserna. Jag tycker att vi har blivit en väldigt sammansvetsad grupp som lyssnat till varandra. Det har varit landsbygden i centrum, inte politiska frågor. Jag fortsätter gärna driva landsbygdsfrågor i någon nämnd, till exempel Kultur- och fritid. För att få en levande landsbygd måste samlingslokaler vara mötesplatser och får man inte hjälp så har man kanske inte möjlighet att driva vidare. Vi har sett att små bidrag har skapat en levande landsbygd och arbetsgrupper har bildats. Det vore tråkigt om det försvinner i ett större sammanhang. Sedan hoppas jag på en bra sammansatt delegation även om de inte har någon beslutanderätt. ■

Jane Karlsson, Socialdemokraterna

Det är under de fyra senaste åren som Jane Karlsson (S) suttit med i Landsbygdsnämnden. Som boende i Garphyttan var ett engagemang i Tysslinge områdesnämnd självklart

Jane Karlsson
Foto: Privat

när områdesnämnderna fanns och de senaste åren är det landsbygdsfrågorna, och då i Landsbygdsnämnden, som hon har varit mest engagerad i.

– Jag blev nominerad av mitt parti och tydligen ansåg valberedningen att jag passade in där. Jag vill vara med och påverka förutsättningarna för att kunna leva och verka på landsbygden.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Det är inte så lätt att plocka fram enstaka grejer, de länkar ju i varandra. Men det jag tycker är viktigt är att vi skapat förutsättningar för människor att mötas. Bland annat genom våra föreningsbidrag där vi har varit med och rustat upp allmänna lokaler. Det har gett bättre möjligheter att träffas. Vi har även kunnat växla upp pengar. Ett exempel är Odensbackens vägförening som fick 300 000 kronor av oss som sedan blev tre miljoner från Leader. Vi borde jobba mer på det viset i hela kommunen. Och våra medborgardialoger! Vi har fångat in synpunkter och idéer och kanaliserat vidare till respektive förvaltning och nämnd. Vi har stärkt den demokratiska processen. Genom medborgarbudget har vi inspirerat till engagemang och aktiviteter.

Det blev en form av mobilisering på den lilla orten. Den demokratiska processen och kontakten mellan politiker och kommuninvånaren har stärkts. Det är värdefullt och något man också bör jobba vidare med i hela kommunen.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Att fortsätta integrera Landsbygdsprogrammet, medborgarbudgetar och medborgardialoger. En uppmaning till kommande delegation: fortsatt att jobba inåt och lyfta landsbygds-perspektivet och bibehåll föreningsbidragen i dagens utformning. Det får inte bli för krångligt, då tappar man de små föreningarna som behöver bidrag. Landsbygdsnytt borde fortsätta finnas i tryckt form, alla borde få den. Den är så bra och ett effektivt sätt att uppmärksamma landsbygden för boende utanför landsbygden.

Berätta om bästa minnet från åren med Landsbygdsnämnden.

– Ett trevligt minne var när jag var med och invigde Kilsmos utegym och boulebana. I våras hade vi en bussresa och tittade på våra olika projekt. Det var väldigt intressant. ■

Texten fortsätter på
nästa sida →

En ny delegation tar över

Delegationens slutgiltiga sammansättning blir klar efter Landsbygdsnyttis pressläggning, men Jimmy Nordengren (C) berättar det han vet just nu.

Foto: Angelica Lijeröth

När Landsbygdsnämnden försvinner vid årsskiftet är det lätt att ställa sig frågan: Hur blir det nu då?

Samtidigt som årets sista nummer av Landsbygdsnytt landar i era brevlådor tas det formella beslutet om den nya landsbygdsdelegationen. Det betyder att vi inte vet det

exakta upplägget innan tidningen går till tryck. Därför kan denna intervju med kommunalråd Jimmy Nordengren (C) kanske upplevas lite fåordig. Vi kommer naturligtvis att följa upp detta under nästa år.

Vad är status just nu?

– Vi har en ny nämndorganisation och i den gjorde vi en

RÖSTER FRÅN NÄMNDEN

Bo Åkerling, Centerpartiet

Bo Åkerling (C) har varit med i Landsbygdsnämnden från start och har i över 40 år verkat i olika nämnder i kommunen. Nu är det även klart att han blir ordförande för den nya landsbygdsdelegationen.

Bo Åkerling
Foto: Angelica Lijeröth

Hur känns det?

– Det ska bli kul och spännande. Man kan helt klart säga att jag har ett gediget förflutet och haft synpunkter på frågor som landsbygd och landsbygdsutveckling under lång tid. Hur riktlinjerna blir för delegationen hänger lite i luften, vi får se hur de blir.

Det är alltid Östernärke som har varit hemvist för Bo och när Landsbygdsnämnden startade kom frågan från hans parti om att fortsätta jobba med landsbygdsfrågor.

– Det var spännande med ny nämnd och att få vara med i uppbyggnads-skedet. Det har varit stor skillnad i Landsbygdsnämnden jämfört med andra nämnder. Vi har tagit operativa beslut om bidrag till föreningar, bygdegårdar och organisationer som vill

göra något extra på just landsbygden. I de andra nämnderna togs beslut som berörde hela kommunen.

Landsbygdsnämnden har varit en rolig tid i hans politiska liv.

– Vi har aldrig haft några politiska kontroverser och varit tämligen ense om besluten vi har tagit. Kanske att vi tyckt olika i någon enstaka fråga, men det handlar inte om några stora skiljelinjer.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Framför allt Landsbygdsprogrammet har varit mycket spännande att vara med och ta fram.

Genom programmet har både politiker och tjänstepersoner något att rätta sig efter när de tar sina beslut. Vi har tryckt på de andra nämnderna att de måste ta landsbygds-säkra beslut. Att vi har kunnat ge bidrag utan att vara för byråkratiska känns också viktigt. Vi har tittat på om det gynnar utvecklingen i den lilla bygden och då gett okej på ansökan. Det har gjort att de har känt sig sedda av kommunen. Att vi även gett till vuxenföreningar, inte bara ungdomsföreningar, är en viktig aspekt.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Åter igen Landsbygdsprogrammet. Att man i det nya bidragssystemet tar hänsyn till de som vill söka små bidrag. Att få bidrag på 5-10 000 kronor och då kunna genomföra det man önskar, det är jätteviktigt. Jag vill som ordförande i delegationen fortsätta belysa problemen som landsbygdsbor ställs inför och lyfta

överenskommelse om att vi förutom nämnder också behövde en jämställdhetsdelegation och en landsbygdsdelegation. Centerpartiet ville ha kvar Landsbygdsnämnden, men en landsbygdsdelegation kommer ändå genomslås och ge landsbygden den uppmärksamhet den behöver. Nu behöver vi tillsätta folk. När ledamöter är på plats ska ramarna sättas. Det ska vara en kraftfull delegation.

Vad innebär en delegation och vad är skillnaden jämfört med en nämnd?

– En delegation har ingen beslutanderätt, jämfört med en nämnd. Men en delegation ska, precis som nämnden har gjort, landsbygdssäkra beslut som tas i alla nämnder. Om till exempel en skola föreslås läggas ner på landsbygden, bör delegationen titta på förslaget och deras svar ska vara en vägvisning för Grundskolenämnden, eller vilken nämnd frågan än gäller. Landsbygdsnämnden har haft en egen budget som de har beslutat över. De har använt mycket av sin budget till att göra goda insatser på landsbygden och premierat de boende. Många andra nämnder har inte tagit sitt landsbygdsansvar och därför har det blivit punktinsatser eftersom Landsbygdsnämnden inte har varit en så stark nämnd med mycket pengar.

Hur kommer delegationen att arbeta?

– Delegationens ledamöter kommer att ha sammanträden och täta kontakter med alla nämnder. De ska vara garanter för landsbygden.

Hur kommer delegationen att se ut? Vilka kommer att sitta i den?

– Det är exakt det vi inte riktigt vet när denna intervju görs. Vi vet att Bo Åkerlind (C) blir ordförande för delegationen. Men vilka de övriga tolv ledamöterna blir vet vi alltså inte i denna stund. Men sammanlagt blir det 13 ledamöter, där vi har en ordförande och en vice ordförande. Delegationen ska formars av ordförande tillsammans med ledamöterna. Den ska känna sig nyttig och arbeta specifikt för landsbygden. Den är inte gjord för att bara vara ett kuttersmycke, utan för att göra skillnad för landsbygden.

Det finns en oro över hur det kommer att bli när Landsbygdsnämnden försvinner. Kan du förstå den oron?

– Det kan jag. Ordet delegation skrämmer lite och nya saker är naturligt att bli orolig för. Men jag försöker lugna. Förändring är jobbigt, men förhoppningsvis blir det bättre. En delegation ska trycka på hela kommunen. Föreningar ska till exempel kunna fortsätta söka bidrag och det ska finnas en fortsatt ingång för mindre föreningar som behöver söka pengar. Vi vet inte i dagsläget hur allt blir, det är klart att det kommer finnas barnsjukdomar, men vi får vara beredda på att ändra under den första tiden. Tanken är att det ska bli bra och jag försöker hela tiden ha insyn och bringa klarhet. Den här förändringen ska inte drabba landsbygden, det ska bli en förbättring. Helt enkelt en ingång med rätt kompetens. ■

fram det till alla nämnder så att de i sin tur tar hänsyn till landsbygden. Jag vill även fortsätta med att föra dialog med de boende på landsbygden, helt enkelt jobba lite som nämnden har gjort. Landsbygdsprogrammet gäller ju några år till och det ska delegationen jobba vidare med och utvärdera. Det ser jag fram mot.

Berätta om bästa minnet från alla dina åtta år med Landsbygdsnämnden.

– Medborgardialogerna när vi träffade medborgarna och de fick framföra sina synpunkter kändes väldigt bra. Sedan tog vi med oss deras åsikter till respektive nämnd. Landsbygdsriksdagen som jag har fått vara med i har varit intressant, att se hur andra kommuner jobbar med landsbygdsfrågor och att få knyta kontakter. Det känns fint att få göra en resumé och svart på vitt se hur mycket vi har gjort och hur mycket pengar vi faktiskt har delat ut under åren. ■

Christina Hermansson Placon, Vänsterpartiet

Även Christina Hermansson Placon (V) har varit med i Landsbygdsnämnden sedan starten.

– Jag bor ju mitt i skogen, så det passade bra att jag var med i Landsbygdsnämnden, säger hon och skrattar.

Christina bor i Bocksboda, har varit både ordförande och ledamot i andra nämnder i många år och beskriver nämnden som ett samkört gäng.

– Först i början var det lite rörigt, men sedan fick vi skapa vår identitet och jobba fram både strategier och policy.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Det är att vi har fått i gång landsbygden! Vi har kunnat ge bidrag

Christina Hermansson Placon
Foto: Privat

och stimulera till lokala grupper som har kommit i gång och rört om i bygden. Vi har fått till många sociala kontakter. Det känns jättekul att mindre idrottsföreningar har fått möjlighet att utveckla sina föreningar. Jag gillar det småskaliga och att det har kunnat utvecklas. Jag

tycker att det är exakt det som har varit vår framgång, att vi har kunnat ge många små utvecklingsbidrag till grupper så att mycket kunnat genomföras. Helt enkelt fått mycket gjort med lite pengar. Det har inte heller varit byråkratiskt. Det har varit enkelt för oss.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Att man inte glömmer bort att 35-40 000 personer bor utanför Örebros centrum. Jag tror det är en jättetabbe att lägga ner Landsbygdsnämnden. Vi har kunnat vara med

Fyra år med Landsbygdspriset

2019 inrättade Örebro kommun ett landsbygdspris för att uppmärksamma de som gör något bra för landsbygden. Priset ingick som en del av Landsbygdsnämndens uppdrag.

Priset har delats ut under fyra år och har två huvudsakliga kategorier, Örebro kommuns stora landsbygdspris och Örebro kommuns unga landsbygdspris för framgångsrikt företagande.

Vinnarna i respektive kategori har fått 10 000 kronor, diplom och blommor. Under alla år har juryn även delat ut hedersnämmande. Vinsten här har varit 5 000 kronor, diplom och blommor.

Kriterierna har varit följande:

Örebro kommuns stora

landsbygdspris ska gå till person, förening, företag eller organisation, inkluderande kommunala förvaltningar eller bolag som utmärkt sig genom att särskilt ha bidragit till en levande och utvecklande landsbygd och genom att fungera som inspirationskälla för andra.

Örebro kommuns unga landsbygdspris för framgångsrikt företagande ska gå till en företagare i åldern 15 till 30 år som på ett framgångsrikt sätt har drivit företag med sin huvudsakliga omsättning på landsbygden. Verksamheten bör kännetecknas av

entreprenörskap, nyskapande produkter eller tjänster, samt bidra till landsbygdens utveckling och gärna skapa arbetstillfällen.

Det är allmänheten som har nominerat till de olika priserna och en jury bestående av Landsbygdsnämndens presidium: ordförande Per-Åke Sörman (C), förste vice ordförande Anna Hedström (S), andre vice ordförande Carina Börjesson (M), samt näringslivsdirektör Göran Dahlén och landsbygdsstrateg Mikael Ekman har utsett vinnarna. ■

RÖSTER FRÅN NÄMNDEN

och förändra, jag är orolig för att det nu blir för krångligt och byråkratiskt. Jag tror att det blir för lamt med en delegation.

Berätta om bästa minnet från åren med Landsbygdsnämnden

– Det är svårt! Det är nästan allting, för vi har gjort så mycket bra. Kilsmo till exempel, som varit så illa ute med nedlagd skola och inga bussar. Vi fick i gång utvecklingsgruppen som har gjort jättemycket för att lyfta bygden. Vi har även startat byalag i Bocksboda och fått bidrag till badbrygga. Det har varit jättebra. Jag vill verkli-

gen passa på att framhålla alla tjänstepersonerna på landsbygdsenheten med Mikael Ekman i spetsen. Även alla andra ledamöter i nämnden, det har varit ett nöje att vara med i Landsbygdsnämnden. Vi har ju inte hållit på och strulat utan haft bra samarbete mellan partigränserna, högt i tak och fin stämning. Alla har brunnit för landsbygden. Och så Landsbygdsnytt, den har varit så bra! Vi är ledsna nu och oroliga för att landsbygden kommer att glömmas bort. ■

Bjarne Bäckström

Foto: Privat

Bjarne Bäckström, Sverigedemokraterna

Bjarne Bäckström (SD) klev in i nämnden de tre sista åren. Något som kändes ganska lätt tack vare de andra ledamöterna.

– Det är bra folk som sitter i Landsbygdsnämnden.

Det har inte varit så partistarkt, utan mer ett samarbete för landsbygden. Det är sorgligt att nämnden försvinner.

Det har sällan blivit något långdraget eller djupare diskussioner, berättar Bjarne som sedan tio år bor

Den första vinnaren av Stora Landsbygdspriset blev Lustiga Landet, ett skojigt ställe för hela familjen. På bilden ser vi Ralf Eremo Jakobson, två och ett halvt år, glatt klättra runt i ett av Lustiga Landets många nät.

Vinnare 2019

Stora Landsbygdspriset: **Carina Stavenek, Lustiga Landet**. Unga Landsbygdspriset för framgångsrikt företagande: **Richard Waldesjö, Waldesjös väg och mark**. Örebro kommuns lilla landsbygdspris/hedersomnämmande: **Jesper Melin, Garphyttan**.

Vinnare 2020

Stora Landsbygdspriset: **BlåBergens spa – bryggeri – event**. Unga Landsbygdspriset för framgångsrikt företagande: **Kavat snickeri AB**. Hedersomnämmande: **Bengt Bronner, Samverkarna i Östernärke**.

Vinnare 2021

Stora Landsbygdspriset: **Humlehagen AB**. Unga Landsbygdspriset för framgångsrikt företagande: **Karl Elestedt, Trailer park paintball**. Hedersomnämmande: **Björntorpets Islandshästgård**.

Vinnare 2022

Stora Landsbygdspriset: **Mosjö områdesförening**. Unga Landsbygdspriset för framgångsrikt företagande: **Matilda Bolinder, Bolinders gårdsbutik**. Hedersomnämmande: **Centrumgruppen och vägföreningen i Stora Mellösa**.

på landsbygden, närmare bestämt i Husby, Glanshammar.

– Alla har samma inriktning, att vi vill behålla landsbygden och det ska vi också göra. Det är lite lugnare här och mindre bus.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Det är Landsbygdspriset. Det har fått stor uppmärksamhet i media. Att vi har hjälpt föreningar med pengar till olika saker som till exempel till gym och underhåll av fastigheter är viktigt. Vi har gjort mycket för dem i ett brett perspektiv.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Just nu gör vi ju vårt bokslut och det är viktigt att på pränt tydligt visa vad vi har gjort. Och en av alla viktiga frågor är den om bygdegårdarna. Vi som bor på landet har våra bygdegårdar som är viktiga mötesplatser för både fest och för föreningsverksamhet. Många bygdegårdar har blivit sålda och när nämnden försvinner är jag rädd att vi ska tappa dem helt. Hur det ska bli framöver vet jag inte. Även Landsbygdspriset bör man fortsätta med, det vet jag inte heller om det kommer bli så, men jag hoppas ju.

Berätta om bästa minnet från åren med Landsbygdsnämnden.

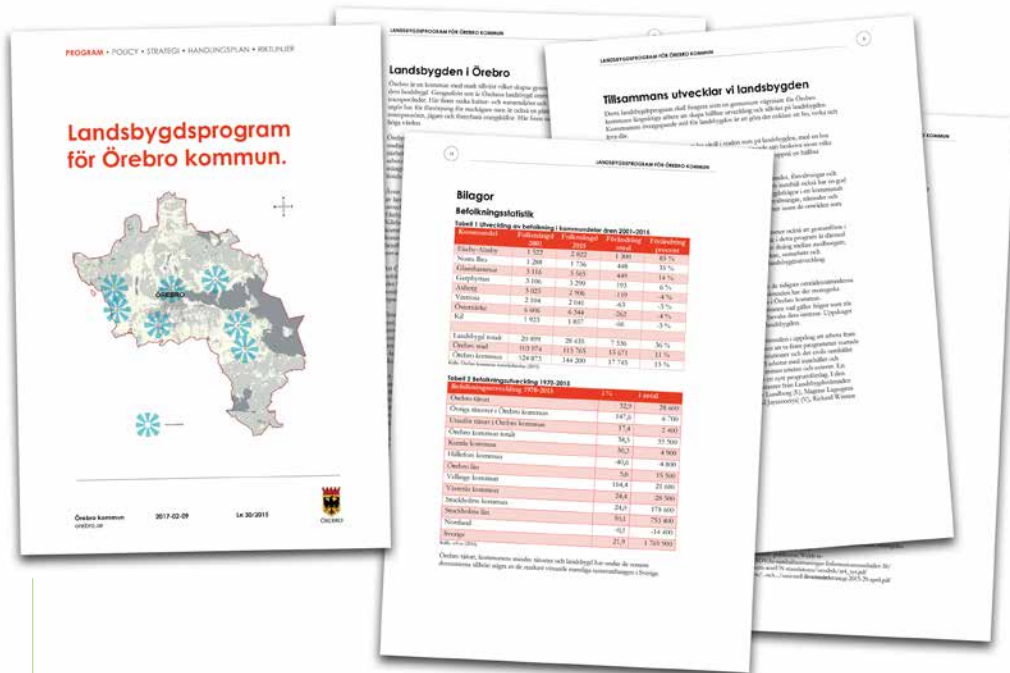
– Det tycker jag var Landsbygdsriksdagen i Jönköping i maj tidigare i år. Vi fick ju vänta ett bra tag på grund av pandemin, men till slut blev den av. Hela arrangemanget var bra med föreläsningar och nätverkande med människor från andra län, det gav mig nya erfarenheter. Medborgardialogerna är också bra minnen. Då har vi nått ut till de boende på landsbygden som har fått framföra sina synpunkter, det är alltid trevligt att höra deras åsikter. ■

Landsbygdsprogrammet – en gemensam vägvisare

De flesta medlemmarna i Landsbygdsnämnden nämner Landsbygdsprogrammet som det viktigaste nämnden åstadkommit under sina åtta år. Men exakt vad är det egentligen?

Under våren 2015 arbetade Örebro kommun efter en strategi, ett sorts styrdokument som inte helt räcker för att förverkliga mål. Därför beslutade kommunen att ta fram ett program för landsbygden med en gemensam vision och samsyn gällande utveckling inom både kommunens alla förvaltningar och de olika hörnen av Örebro kommuns landsbygd.

Kommunen, med dåvarande landsbygdsstrateg Kristin Vettorato i spetsen, mötte verksamma på landsbygden för att samtala om hur man tillsammans skulle kunna utveckla kommunen. Det gjordes också ett stort jobb internt där Landsbygdsprogrammet arbetades fram tillsammans med kommunens förvaltningar för att sedan förankras inom kommunen.

Den 26 april 2017 beslutade kommunstyrelsen att anta Örebro kommuns nya landsbygdsprogram. Då fanns konkreta mål och en viljeriktning som kunde förverkligas av kommunen och medborgarna tillsammans – en gemensam vägvisare för Örebro kommuns långsiktiga arbete för landsbygden.

Nästan fyra år senare, den 20 april 2021, beslutade Kommunfullmäktige att anta ett reviderat landsbygdsprogram enligt förslag från Landsbygdsnämnden. Den enklare

revideringen består, bland annat av en ny och uppdaterad omvärldsanalys, uppdateringar gällande krav på kommunala nämnder och bolag på årliga handlingsplaner, som ändras till långsiktiga handlingsplaner för landsbygdsutveckling.

Landsbygdsprogrammet går att läsa på orebro.se/landsbygdsutveckling. För mer information om processen kring framtagandet av programmet hänvisar vi till Landsbygdsnytt nummer 4 2018, som går att läsa på samma sida. ■

RÖSTER FRÅN NÄMNDEN

Marianne Björk, Kristdemokraterna

Marianne Björk (KD) har varit med under Landsbygdsnämndens fyra sista år efter att ha fått en förfrågan från sitt parti om att engagera sig.

– Jag tyckte att det lät väldigt spännande och roligt med en annan slags nämnd än de som vanligtvis finns i en kommun. Jag har suttit i Vård- och omsorgsnämnden tidigare och är uppvuxen på landsbygden.

Marianne Björk

Foto: Privat

Marianne beskriver sitt tillträde i Landsbygdsnämnden som väldigt trevligt.

– Det var tydligt att alla i nämnden vill vår landsbygd väl och det blir inte samma polarisering som det ofta kan bli.

Visst har vi haft våra diskussioner, men inom majoriteten har det varit väldigt bra.

Det har blivit en del insikter genom åren, som till exempel att man kanske inte riktigt förstår ibland hur det är för de som bor

utanför stadskärnan när vissa beslut tas.

– Som när man tar bort service eller lägger ner busslinjer som behövs för att människor ska kunna ta sig till olika platser. Men det har också slagit mig hur mycket positivitet som finns och att människor på landsbygden är drivna.

Vad är det viktigaste Landsbygdsnämnden har gjort?

– Det är att vi har varit ute och träffat människor på landsbygden. Vi har tagit reda på behoven och lyssnat på dem. Vi har utfört

Föreningsbidragen blir oförändrade

Nya kontaktpersoner och ett nytt system för ansökningar blir den stora förändringen för landsbygdens föreningar.

Under de senaste åtta åren har Landsbygdsnämnden rätt över fyra utvecklingsbidrag för landsbygdsföreningar: Upprustning av samlingslokaler, bidrag till utvecklingsprojekt, startbidrag för föreningar och evenemangsbidrag. Trots att Landsbygdsnämnden försvinner vid årsskiftet kommer bidragen att finnas kvar.

– Tanken är att den nya Kultur- och fritidsnämnden kommer att bli ansvariga för alla bidrag i kommunen. Vi tänker att vi ska fortsätta precis som vanligt tills vidare. Varken ta bort eller lägga till bidrag. Det blir egentligen bara en ny mottagare för ansökningarna, säger Thomas Eek, planerare på Kultur- och fritidsförvaltningen.

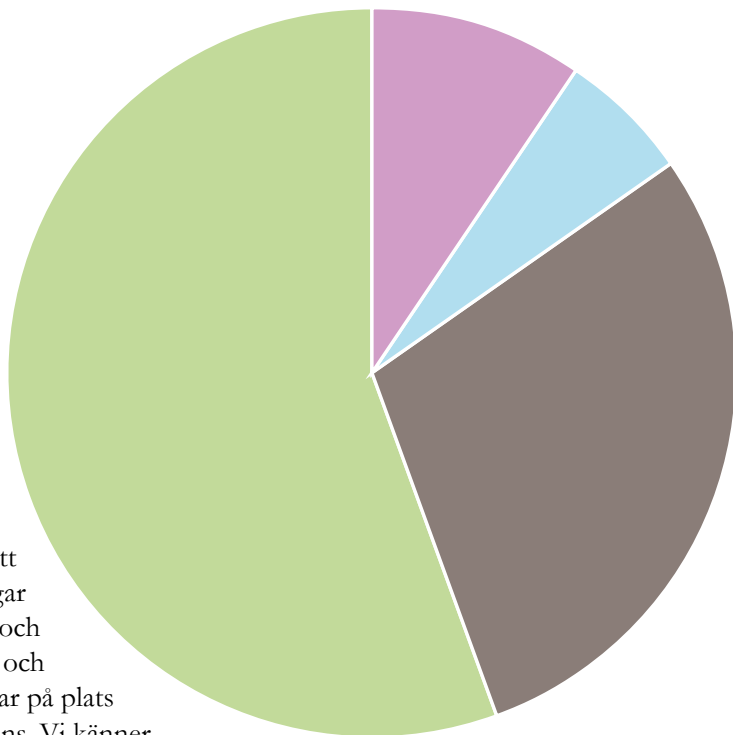
Det som blir en skillnad är att det blir nya kontaktpersoner och själva ansökningsförfarandet. Kultur- och fritidsförvaltningen har haft ett system för bidragsansökningar sedan 2018 där föreningar kan logga in och se historik kring tidigare bidrag. Landsbygdsbidragen har diarieförts på ett annat vis så de finns inte med i historiken.

– Många idrottsföreningar till

exempel, finns redan i systemet, men för några andra blir det här något nytt att lära sig. Vi är vana att utbilda föreningar och stötta dem och vi tänker åka ut och hålla utbildningar på plats där behoven finns. Vi känner ingen oro för det här och tror att när föreningarna väl lärt sig kommer de att tycka att det är mycket bättre. Till exempel slipper de fylla i grundinformation till sina ansökningar varje gång.

Det kommer inte att göras några skillnader i bidragsvillkoren utan det som gällt under Landsbygdsnämndens år kommer att gälla även framöver. Thomas tror dessutom att det kommer att gå snabbare för föreningarna att få besluten.

– Vårt enda uppdrag är att jobba med föreningslivet. Det vi inte kan om landsbygden får vi lära oss och landsbygdsstrategerna finns ju kvar och det är vi glada för, avslutar Thomas. ■

2 575 961
kronor har Landsbygdsnämnden beviljat i bidrag under 2022.

Fördelning av bidragen över de olika delarna av Örebro kommun landsbygd ser ut enligt följande:

54 procent: Östernärke

10 procent: Tysslinge

6 procent: Glanshammar

30 procent: Axberg-Kil

medborgardialoger som jag också är väldigt stolt över, samt två medborgarbudgetar i Kilsmo och Axberg. Det gör att människor kommer tillsammans och gör något, det kanske vi borde ha i stan också.

Vilken fråga är viktigast att föra vidare?

– Det viktigaste är att man fortsätter jobba efter Landsbygdsprogrammet så att frågorna inte försvinner från kommunens bord. En nämnd har en helt annan ställning i en kommun jämfört

med en delegationsgrupp som vi i dagsläget inte vet hur den kommer att fungera. Vi får hoppas att våra dialoger med olika nämnder gör att de fortsätter arbeta för landsbygdsfrågor och de invånare som inte bor i stadskärnan.

Berätta om bästa minnet från alla dessa år med Landsbygdsnämnden.

– I våras gjorde vi en resa och tittade på olika projekt vi har varit med och gett bidrag till. Stationshuset i Mosås var otroligt inspirerande, det som har gjorts där och funktionen

stationshuset har för barn som bor i området. Det gjorde mig riktigt glad att se vad Landsbygdsnämnden åstadkommit. Landsbygdspriset som vi införde är jag stolt över och det har varit extra roligt med de yngre som har fått pris.

Vill du säga några avslutande ord?

– Jag har en uppmaning till Örebro kommun. Jobba för att Landsbygdsnämnden ska komma tillbaka! Då står jag först i kön att engagera mig igen. Det kommer verkligen direkt från hjärtat. ■

Anders och Maria ser tillbaka – och blickar framåt

Utöver representanter från Landsbygdsnämnden och landsbygdsenheten har redaktionen för Landsbygdsnytt bestått av Maria Eremo och Anders Jakobson från kommunikationsbyrån Clearberry. För att minnas åren som gått lämnar vi därför över ordet till... oss själva?

Anders: Fem år, 20 nummer... Det är ändå något att vara lite stolt över. Vad tycker du?

Maria: Absolut! Det är rätt mäktigt att se alla fysiska tidningar som det har blivit under åren. Det var svårt att ens fantisera om det när vi började. Det har varit väldigt roliga år! Vad har överraskat dig mest?

Anders: Kanske insikten av att det finns en läsarskara som faktiskt uppskattar tidningen. Det låter kanske lite märkligt, men när man börjar från noll, som vi i princip gjorde, tänker man inte på att någon ska läsa tidningen. Men Landsbygdsnytt har sakta blivit en del av kommunens landsbygd som folk känner till och gillar. Det är en positiv överraskning i alla fall.

Maria: Jag håller med till hundra procent! Den första tiden lät det lite så här: "Landsbygdsnytt, vad är det? Den har jag aldrig hört talats om." Nu är det precis tvärtom och det gör mig så klart både stolt och glad. Det märks att tidningen är mycket uppskattad och bemötandet vi får när vi är ute och träffar landsbygdsborna är supertrevligt till nästan hundra procent, haha.

Anders: Är det något speciellt du minns från åren vi har gjort tidningen?

Maria: Oj, vilken svår fråga. Det är ju så klart massor som jag minns. Jag kommer nog mest att tänka på alla situationer jag som journalist hamnar i. Stå och frysa i en skog, åka båt på Hjälmararen en solig dag, ligga på mage på gräset för att hitta bra fotovinkel,

få närkontakt med en ko och så alla människomöten så klart! De är absolut det bästa. Det är också väldigt roligt att se utvecklingen för tidningen genom åren. Hur mycket bättre den har blivit.

Anders: Själv tänker jag på nummer 1 och 2, 2020. Min huvudsakliga uppgift har varit att formge tidningen, men några enstaka texter och foton har det blivit under åren. Men 2020 var du föräldraledig första halvåret och plötsligt skulle jag göra hela tidningen själv! Det var lite läskigt, men det gick ändå och det är något jag känner mig stolt över.

Maria: Det kan jag ge dig. Det är så klart enklare och skönare att vara

två om jobbet så att man kan bolla med varandra. Jag känner verkligen att det har varit en ära att göra Landsbygdsnytt och att jag är så stolt över produkten. Nu försvinner ju inte tidningen, det kanske kan låta som det, men lite annorlunda blir det allt. Vad hade du för fördomar om landsbygden innan vi började göra Landsbygdsnytt?

Anders: Å jisses... Jag känner mig som en riktig stadsråtta nu. Jag vet inte om jag hade några fördomar specifikt. Snarare okunskap. För att vända det åt något positivt är jag fascinerad av att det händer så mycket på landsbygden. Det finns verkligen eldsjälur och folk som tar tag i saker för att göra det bättre för andra. Det märks när jag bläddrar tillbaka i tidningarna och jag är tacksam för att vi fått vara med på ett hörn och riktat strålkastaren på dem för ett ögonblick. Och så är jag tacksam för att jag har fått jobba med dig som har ett otroligt mycket bättre lokalsinne än vad jag har!

Maria: Haha, det har de flesta. Bättre lokalsinne alltså. Jag hade ju ändå skrivit en del om landsbygd innan, men även jag har verkligen fått en positiv överraskning av allt som händer i vår kommun. Det är lite sorgligt att många i stan missar det. Helt klart borde Landsbygdsnytt nå alla!

Anders: Det vore något det! Ska vi avsluta med att nämna elefanten i rummet, eller ska jag säga hajen?

Maria: Nej, det låter vi bli. Tack för fem fina år! Nu kör vi åtminstone ett år till! HURRA! ■

Landsbygdsenheten jobbar vidare med landsbygdsutveckling

Trots att Landsbygdsnämnden tackar för sig vid årsskiftet finns landsbygdsenheten kvar. Vi bestämde oss för att ta ett snack med Mikael Ekman, landsbygdsstrateg, för att reda ut framtidens frågetecken.

Mikael har arbetat på landsbygdsenheten sedan hösten 2015, samma år som landsbygdsnämnden bildades.

– Jag var inte med precis från starten, men nästan. Det fanns ju en landsbygdsenhet innan Landsbygdsnämnden kom till, men då jobbade inte jag här, säger han.

Innan Landsbygdsnämnden fanns tre områdesnämnder som landsbygdsenheten servade och som täckte en del av landsbygden, dock inte hela.

– När områdesnämnderna lades ner blev det ett mer tydligt arbete mot hela landsbygden och ett strategiskt uppdrag kring landsbygdsutveckling inåt i kommunen genom Landsbygdsnämnden.

Det blev enligt Mikael en helt annan karaktär.

– Landsbygdsnämnden har tagit upp verkliga frågor och det har också funnits ett intresse för landsbygden.

Det är Landsbygdsprogrammet som togs fram 2017 som Mikael gärna lyfter lite extra under de åtta åren

med Landsbygdsnämnden.

– Det är jätteviktigt att det kom till. Det är ett högt styrande dokument och nämnden hade också i uppdrag att följa upp programmet genom att bland annat träffa andra nämnder. Det har fungerat bra.

Landsbygdsenheten där Mikael och landsbygdsstrateg Lena Norrström arbetar försvinner alltså inte vid årsskiftet, utan blir kvar under näringslivsavdelningen.

– Vi har tillhört dem under alla år och det finns givna kopplingar till näringslivet i vårt arbete. Sedan har vi landsbygdsstrateger stor kunskap om landsbygd och kan fungera som extra service och bli kvar inom kommunstyrelseförvaltningen.

Det kontinuerliga översiktsarbetet fortsätter och Mikael och hans kollegor kommer se till så att landsbygdsfrågor får en given plats i olika kommunfrågor.

– Vi kommer fortsätta att jobba på att bland annat nå människor inom livsmedelsproduktion på landsbygden. Det är viktiga frågor att kämpa för.

Trots att Landsbygdsnämnden försvinner, så försvinner inte möjligheten till kontakt i landsbygdsfrågor.

Här vill dock Mikael förtydliga att det gäller att kontakta rätt förvaltning utifrån ärendets karaktär.

– Gäller det till exempel bygglov eller trasiga gatlampor är det inte oss man ska kontakta även om det är på landsbygden. Vi fokuserar på landsbygdsutveckling. När landsbygdsdelegationen är på plats kommer invånare lättare kunna komma i kontakt med politiker.

Mikael tycker att det känns bra att landsbygdsenheten finns kvar.

– Då får vi fortsätta arbeta specifikt ur ett landsbygdsperspektiv. Att delegationen finns är också bra, att de kommer kunna arbeta särskilt med landsbygdsfrågor. Nu är det viktigt att fortsätta arbeta utifrån Landsbygdsprogrammet som gäller till 2025. Det är ett viktigt styrdokument och vi ska fortsatt arbeta för att det efterföljs, säger Mikael. ■

Mindre vattenförbrukning ger minskade kostnader

Vi märker alla av inflationen i samhället och många ser över sina kostnader. När du minskar din vattenförbrukning innebär det ofta även minskad elförbrukning. Här kommer några tips:

Diska och tvätta mer sällan

Fyll tvättmaskinen och diskmaskinen helt innan du kör dem. De flesta tvättar och diskar på morgonen, på kvällen och på helgerna. Om du har möjlighet kan du köra maskinerna på andra tider när elanvändningen är som lägst.

Laga och felanmäl

En droppande kran kan förbruka 55 liter dricksvatten per dygn och en rinnande toalett kan förbruka 1000 liter dricksvatten per dygn. Laga och felanmäl läckage så minskar kostnaderna.

Byt till snålspolande

Du kan minska din varmvattenanvändning med upp till 40 procent genom att byta till effektiva kranar och duschmunstycken i kök och badrum.

Duscha i stället för att bada

Det går åt 150 liter vatten för att fylla ett badkar medan det bara går åt 36 liter vatten för en dusch på tre minuter. När du duschar stäng av vattnet medan du tvålur in dig och tvättar håret.

Stäng kranen

Stäng av kranen medan du borstar tänderna och rakar dig. På tre minuter sparar du 18 liter vatten.

Sätt i diskproppen

I med diskproppen och håll upp vatten i diskhon för att handdiska eller skölja av grönsaker, i stället för att göra det under rinnande vatten. För varje minut som kranen står och rinner går det åt sex liter vatten.

Ställ en kanna med vatten i kylskåpet

Då behöver kökskranen inte stå och rinna för att du ska få kallt vatten i glaset. För varje minut som kranen står och rinner går det åt sex liter vatten.

Foto: Alexander Lehtikivi/Photox

Kolla av din vattenförbrukning oftare

Har du nyligen fått en ny vattenmätare installerad av Örebro kommun så läses den av via fjärravläsning några gånger per år. Då behöver du inte skicka in din mätaravläsning. Du kan ändå ha koll på och följa din vattenförbrukning genom att själv kolla av siffrorna på mätaren regelbundet.

Har du en äldre, så kallad mekanisk vattenmätare får du ett avläsningskort en gång om året. Vattenförbrukningen som du då rapporterar in utgör sedan underlaget för din faktura. Du kan på egen hand läsa av och rapportera in mätarställningen oftare. Då får du bättre koll på din förbrukning samtidigt som kommunen anpassar faktureringen utifrån din faktiska förbrukning, vilket ger en mer rättvisande fakturering.

Läs mer på orebro.se/vattenmatare.

Avslutningsvis vill Örebro kommun tipsa om att byta till autogiro. Det är lätt att missa en faktura ibland. Byt till autogiro och slipp onödiga kostnader.

Läs mer på orebro.se/autogiro. ■

Läs mer på orebro.se/vattentips

Visste du det här om din vattenmätare?

Om du har kommunalt dricksvatten betalar du för vattnet som du använder.

I din fastighet sitter en vattenmätare, oftast i tvättstuga, pannrum eller badrum. Mätarställningen visar vattenförbrukningen och utgör underlaget för din vattenräkning.

- Hushållet i en vanlig villa använder i genomsnitt 150 kubikmeter dricksvatten per år.
- Det finns två olika sorters vattenmätare: mekaniska mätare och ultraljudsmätare. De mekaniska mätarna måste läsas av manuellt. När det är dags får du som är VA-kund ett brev från oss.
- Örebro kommun har bytt ut 10 000 av drygt 19 000 mekaniska vattenmätare till ultraljudsmätare som vi kan fjärravläsa digitalt genom att åka förbi

fastigheten med vår mätutrustning. Då slipper du som kund rapportera in din mätarställning.

- Det är Örebro kommun som sätter upp, underhåller och byter ut vattenmätaren. Ventiler och ledningar vid sidan om mätaren är ditt ansvar som fastighetsägare. De ska vara lätta att öppna och stänga.
- Örebro kommun kontaktar dig när det är dags för byte av vattenmätaren. Vattenmätaren får inte vara inbyggd eller svår att komma åt, det kan innebära extra kostnader för dig som kund. Under förutsättning att kommunen kommer åt vattenmätaren utan problem görs bytet utan kostnad för dig och tar cirka tio minuter. Snabbt och smidigt!

Foto: Emma Nilsson

För mer information besök orebro.se/vattenmätare ■

Snöröjning och halkbekämpning

Som trafikant i Örebro kommun ska du kunna ta dig fram på ett bra sätt, även när det har snöat.

Örebro kommun ansvarar för vinterväghållningen på gator, cykelleder och torg inom tätorten Örebro och i Hovsta, Lillån, Vintrosa, Glanshammar, Mariebergs handelsområde, Törsjö industriområde, Stora Mellösa och Odensbacken. Trafikverket eller vägföreningar ansvarar för övriga vägar och gator.

Ambitionen är att vägarna ska vara framkomliga inom tolv timmar efter avslutat snöfall. Halkbekämpning och snöröjning påbörjas på

gång- och cykelbanor efter avslutat snöfall vid minst sju centimeters djup. På körbanor påbörjas halkbekämpning och snöröjning efter avslutat snöfall vid minst tio centimeters djup. Örebro kommun har beredskap dygnet runt och arbetar med professionella instrument och samarbetspartners när de planerar vilka insatser som ska göras.

Ibland beslutas det att avvika från normala rutiner för att skapa en så trygg trafiksituation som möjligt.

Normalt börjar snöröjningen efter att det slutat snöa, men om det snöar under en längre tid kan den börja innan snöfallet upphört. Om det är rusningstrafik väntar kommunen lite med snöröjningen för att underlätta framkomligheten för alla trafikanter.

Besök orebro.se/vinter för mer information. Där finns även Vinterdagboken med information om snöröjning, halkbekämpning och sandupptagning finns. ■

Foto: Magnus Wahman

Allt fler hjärtstartare på landsbygden

Hjärtstartare blir allt vanligare inslag på Örebro's landsbygd. Senast i raden är Ölmbrotorp som genom Michael Börjeskogs initiativ nu alltså har en hjärtstartare i området. Tack vare hans engagemang och 89 donationer finns sedan en kort tid hjärtstartaren på plats. På knappt fyra veckor lyckades man samla in summan som behövdes och Michael är både glad och tacksam över att invånarna ställt upp så fint. Hjärtstartaren är monterad vid entrén till klubblokalen vid Dyltavallen, Ölmbrovägen 37.

Även lilla Åsbyviken, utanför Stora Mellösa, jobbar nu för att kunna köpa en hjärtstartare. De åtta kilometrarna till Stora Mellösa är för långt bort om behovet uppstår och därför har Karin Gustavsson och Claudia von Gebauer bestämt sig för att göra allt de kan för att en, allra helst två, hjärtstartare ska finnas i närområdet. En julmarknad i början av december hoppas man ska dra in tillräckligt med pengar för att bekosta en hjärtstartare. Om inte målet nåddes med julmarknaden är nästa steg att kontakta företagare för sponsring.

I Landsbygdsnytt's första nummer 2021 berättade vi om hjärtstartaren på Nyvägen 8 i Kilsmo som kom till efter en insamling där både privatpersoner och företag bidrog med pengar.

Det finns fler hjärtstartare runt om i kommunen. Här hittar du ett register: hjartstartarregistret.se ■

Hjärtstartaren i Ölmbrotorp sitter på klubbstugan vid Dyltavallen.

Foto: Michael Börjeskog

*God jul och gott nytt år
önskar landsbygdsenheten*

Micke, Irina & Lena